SHAP

H. Leivick

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

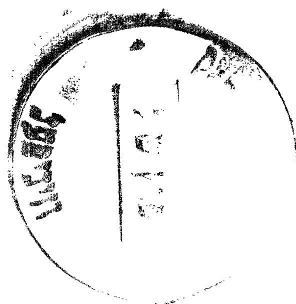
The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

305

געקליבענע ווערק פון ה. לייוויק

שאָפּ

דראַמע אין פיר אַקטן

ווילנע — 1928

ווילנער פאַרלאַג פון ב. קלעצקין

ה. לייוויק

שאַפּ

דראַמע אין פיר אַקטן

ווילנע — 1928

ווילנער פאַרלאַג פון ב. קלעצקין

PRINTED IN POLAND

H. Lejwik — „Szap“.

Drukarnia „Wyd. Wileńskie“ B. Kleckina, Wilno

פערזאָנען:

וואָלף, } באָסעס.
גאָלד,

היימי, } קאַטערס. (צושניידער)
פיליפ,
לייבל,

באַרקאַן, דעזיינער.

ליפּמאַן, אָפּערייטאָר.

בער, פּרעסער.

שלמה־חיים, פּרעסער, עלטערער ייד.

מינע, אָפּערייטאָרן.

ראַיע, אָפּערייטאָרן.

גוידי, פינישערן.

קיידי, סיידי, דער אַלטער לייזער (היטער פון שאָפּ), ערשטער אָפּערייטאָר, צווייטער אָפּערייטאָר, ערשטער שטאַרקער, צווייטער שטאַרקער, יינגערמאַן, ווייבל.

וואָלף — געוועזענער רעוואָלוציאָנער אין דער אַלטער היים.

ערשטער אַקט

שניידער־שאַפּ, פּענצטער אין גראַטן. רעכטס צוויי קאַטער־טישן. אויף אייגעם אַרבעט ה י י מ י . אויפן צווייטן פ י ל י פּ און ל י י ב ל . לינקס, אויף אַ טישל באַזונדער, אַרבעט ב אַ ר ק אַ ן דער דעזיינער. אַ פּאָר שפּאַן פון אים, ר אַ י ע די אָפּערייטאָרן. נאָך איר די אָפּערייטאָרס ל י פּ מ אַ ן און מ י נ ע . צווישן דעם קאַטער־טיש און אָפּערייטאָרס, אַ טיש, אויף וועלכן עס אַרבעטן די פּרעסערס ב ע ר און ש ל מ ה ־ ח י ם . צווישן די פּרעסערס און אָפּערייטאָרס, אַ טישל, אויף וועלכן עס אַרבעט ג ו י ד י . צווישן די קאַטערס און פּרעסערס — הויך־פאַרלייגטע טישן מיט סחורה, קליידער און קאַסטנס, אַזוי, אַז עס באַקומט זיך כּמעט אַ וואַנט, וואָס צעטיילט דעם שאַפּ אויף צוויי.

באַ דער טיר אַ גרויסער זייגער, אויף וועלכן יעדער אַריינקומענדיקער אַרבעטער קלאַפּט אָפּ די צייט אויף אַ קאַרט.

ווען דער פאָרהאַנג הייבט זיך אויף, זעט מען אַ מאָדנע בילד. דער אַלטער ל י י ז ע ר קערט דעם שאַפּ מיט אַ לאַנגן בעזים. און די מאַשינען, ליידיקע, דרייען זיך און רוישן. דער אַלטער ווייזט אויס, האָט געלאָזט די עלעקטריק און האָט הנאה פון דעם־דאָזיקן איינפאַל. ער קערט און טאַנצט אונטער שווער און קאָמיש. דער זייגער ווייזט פינפצען מינוט פאַר אַכט אין פרימאָרגן. אין דעם קומט אַריין װ ו ל ף , אייגער פון די באָסעס

וואָלף

מי: שרעק

וואָס איז דאָ?

לייזער

א צעטומלטער לויפט שנעל און שטעלט אָפּ די עלעקטרישע
קראַפט, קערט זיך צוריק,· שטאַמלט, ווי אַיינער, וואָס מען כאַפּט
בא אַן עברה

ס'איז אַזוי זיך.

וואָלף

וואָס מיינסטו אַזוי זיך?

לייזער

נו, זיי מיר מוחל, אַן עוולה טאַקע. אָט עפּעס אַ נאַרישקייט אַזאַ. מ'ווערט אומעטיק אַמאָל, טו איך עס. זיי מוחל.

וואָלף

ניין, איך בין נישט מוחל. וואָס הייסט עפּענען די עלעקטריק! איר וועט דאָך צעברעכן אַלע מאַשינען, אַלע נאָדלען.

לייזער

ביסט גערעכט, מער נישט.

וואָלף

שטעלט זיך באַם שנייד-טיש, לייגט אויס סחורות, שניידט מיט
א שער

עובר בטל.

לייזער

קערט

וואָלף

וויפיל מאָל האָב איך אייך געזאָגט, אַז אַ שאַפּ דאַרף מען אויסקערן אין אָוונט נאָך דער אַרבעט, נישט אין פרימאָרגן.

לייזער

נוּ, שריי נישט אויף אַן אַלטן חבר, וואָלף.

וואָלף

ווידער דאָ מיטן חבר. איך האָב אייך פינפציק מאָל געזאָגט: רופט מיך נישט חבר. אַז איך האָב מיט אייך געוווינט אין איין דאָרף אין סביר, — איז וואָס? — — אַזאַ שטויב, צוּ אַלדי טייוואָלאָנים! אויב איר וועט נאָכאַמאָל קערן דעם שאַפּ אינדער־פרי —

לייזער

אָבער שאַ, שריי נישט.

וואָלף

וויפיל מאָל געזאָגט אייך, איר זאָלט מיך אירצן! מענטשן קומען, ביזנעס־לייט — איר קריכט מיר אַריין מיטן „דו", פאַרוואָס צו מר. גולדן —

לייזער

מר. גולד איז דאָך אַ היגער. פאַר אים וואָס בין איך, ווער בין איך?

וואָלף

איך בין אויך אַ היגער. אַלטע היים — אויס. אויס. איך בין אויך ווי גולד.

לייזער

אָבער ווי קען איך —

וואָלף

אָן אַרגומענטן. דאַטס=אָל. סיידן איך אַרט נישט פאַרן דזשאַב.

לייזער

לאַכט פאַרלוירן

וואָלף

איר לאַכט נאָך?

לייזער

צעטומלט

נו, אדרבא. זאָל זיין אירצן.

פויזע

וואָלף

מאַכן מיך קראַנק. לאַנדסלייט. פויזע דערציילט מיר בעסער, וואָס רעדט עפּעס אַזוינס דער שאַפּ? אָט מכּוח דעם גענעראַל=שטרייק וואָס דאַרף קומען.

לייזער

וואָס ווייס איך?

וואָלף

רעדן דאָך די אַרבעטער וועגן מיר, מסתּמא, — ניין?

לייזער

וואָס איז דאָ צו רעדן?

וואָלף

אָט, כ׳מיין, מכּוח מיר. אַ באָס — הייסט עס. דער שאַפּ האָט מיך פיינט, מסתּמא, האַ?

לייזער

נישט געהערט אַזוינס.

וואָלף

נישט געהערט? איר ווילט נישט אויסזאָגן. איר האָט מיך אויך פֿיינט, איך זע דאָך.

לייזער

נישט שיין אָפּצולאַכן פֿון אַן אַלטן חבר.

וואָלף

נו, גענוג מיט אייער קערעניש.

עס קומט אריין גולד. א יינגערמאַן אין די דרייסיקער, א שטרענגער, א קאַלטער. ציילט זיינע ווערטער. ווירקט מיטן קוק, קוקט אויף ארבעטער פֿון אויבן אראָפּ. אַלע מיטלען כשר פֿאר אים. דערפֿילט ער אָבער, אז ער פֿארשפּילט, ברעקלט ער זיך נישט, גיט נאָך, און איז ווידער דער זעלביקער. דער אַלטער לייזער, ווי ער דערזעט אים, אנטלויפֿט מיטן בעזים אין הינ־טערגרונט

גולד

ברוּסט זיך

וואָס פֿאַר אַרגומענטן אַזוינע?

וואָלף

אַן אַלטער תּרח. איך הייס אים צוהערן זיך, וואָס דער שאָפּ רעדט מכּוח דעם שטרייק, און ער —

גולד

שלאָגט איבער

נישט נייטיק אַזוינס.

וו ו ל ף

וויכטיק צו וויסן, וואָס דער שאַפּ טראַכט.

ג ו ל ד

שאַפּ טראַכט נישט.

וו ו ל ף

ס'וועט דאָך זיין אַ שטרייק.

ג ו ל ד

זאָל. וועל קיין יוניאָן נישט אַרויפלאָזן אַהער.

וו ו ל ף

אַ קוק אַ מענטש האָט עס! פויזע אָבער קומען פאַרטאָג און צו־שניידן אַרבעט —

ג ו ל ד

נישט בייטיק אַזוינס.

וו ו ל ף

נישט בייטיק?

ג ו ל ד

באַ מיר וועט מען אַרבעטן אין שטרייק אויך, אפשר איר --

וו ו ל ף

וואָס איך?

ג ו ל ד

נישט קיין יוניאָן־שאַפּ דאָ, און וועט נישט זיין. אייך קען זיך אפשר פאַרגלוסטן יוצא זיין. איך דאַרף נישט יוצא זיין. מיין געוויסן איז ריין.

וואָלף

ווער זאָגט אייך, אַז איך וויל יוצא זיין?

גאָלד

דער אַמאָליקער בונדיסט קראַצט אין אייך.

וואָלף

איך בין אפשר אײַצט אויך אַ סאָציאַליסט.

גאָלד

מיט חוזק

סאָציאַליסט. פויזע נישט אומזיסט האָט דער שאַף פאַר אייך קיין אָפּשיי נישט.

וואָלף

נישט אַלע האָבן דאָך אַ פּנים ווי אייערס, וואָס גיט נישט קיין שמייכל.

גאָלד

צו קיין שאַפּ שמייכלט מען נישט פויזע וואָס מיינט שאַפּ? — אַרבעטן. בייט צו צו אים נאָנט וואָס פאַר אַ קאָלנער אַ מענטש טראָגט עס! שמוציק! פירמע איז פירמע! נישט קלויז, נישט „בונד“.

וואָלף

הערט אויף.

גאָלד

אָט די גרינהאָרנס אייערע, — איך דאַרף זיי נישט אין שאַפּ. קי־קערס, איך וועל קיין יוניאָן נישט אַרויפלאָזן אַהער.

וואָלף

וואָס קען איך טון? באַקאַנטע, לאַנדסלייט — קומען בעטן אַר־בעט.

גאָלד

שאַפּ דאַרף נישט קיין באַקאַנטע. נעגערס, איטאַליענער, כינעזער. שאַפּ דאַרף האָבן הענט. פּויזע דער שטרייק קען זיין זאָל זיך אָנ־הייבן אפילו מאָרגן.

עס קומט אַריין באַרקאַן, גריסט זיך, גייט צו צו זיין פּלאַץ

גאָלד

צו אים

נו, איך האָב נעכטן מיט אייך גערעדט —

באַרקאַן

וועל —

גאָלד

איך רעד מיט אייך אָפן.

באַרקאַן

וועל —

גאָלד

מיר וועלן זיין דזשענטללייט איינער צום אַנדערן. דערזעט ווי עס קומט אַריין היימי, גייט צו שנעל צו אים, לייגט אַרויף אַ האַנט אויף זיין אַקסל. היימי בעשמייכלט ווי גייט עס, היימי?

היימי

פיין, מר. גאָלד.

ג ו ל ד

וואָס מאַכט די פאַמיליע ?

ה י י מ י

טיינקס, מר. גולד.

ג ו ל ד

האָסט גערעדט מיט מיר וועגן אַ רייז — *)

ה י י מ י

איך בין אַ פאַמיליע־מאַן, פיר קינדער.

ג ו ל ד

גיי אין אָפיס — היימי אָפּ. גולד דערזעט, ווי עס קומט אריין מ י נ ע . זאָגט צו וואלפן אָט איז די דאַמע אייערע מיט די גרויע אויגן. דער שאַפ קוקט צו איר אַרויף. רעדט זיך מיט איר דורך.

וו ו ל ף

פשוט פרעגן צי זי וועט שטרייקן ?

ג ו ל ד

הארט

יאָ, פרעגן, פשוט פרעגן.

גולד אָפּ אין אָפיס אריין, קאָפּ פארריסן. מ י נ ע גייט פארביי וואלפן, בריסט זיך מיט א קוים באמערקטן נויג, וויל פאר־ בייגיין

---

*) הוספה

ו ו ו ל ף

נישט דרייסט

מינע —

מ י נ ע

פאַראַכטלעך

וואָס פאַרלאַנגט איר ?

ו ו ו ל ף

וואָס אַזוי שטרענג ? נו, פאַרגעסט אויף אַ ווײַלע, אַז איך בין באָס און איר אַן אַרבעטערין בײַ מיר —

מ י נ ע

צוליב וואָס פאַרגעסן ?

ו ו ו ל ף

שטאַמלענדיק

נו, כאָטש צוליב אונזער אַלטער פריינטשאַפט. איר מיינט — איך האָב פאַרגעסן — אונזער סיביר.

מ י נ ע

סאַרקאַסטיש

אַזוי ? נישט פאַרגעסן ? אַ דאַנק אײַך, אַמאָל איז אָבער געווען וואָלפזאָן, נישט וואָלף. וואָלפזאָן איז געשטאָרבן.

ו ו ו ל ף

און וואָלף ?

מ י נ ע

אַ באָס !

מיל אוועקגיין

וואָלף

פאַרהאַלט זיך

זעט איר, וואָלט איר שוין געווען אויסגעהאַלטענער, ווען איר קומט אינגאַנצן נישט בעטן בײַ מיר קיין אַרבעט.

מינע

דאָס איז מײַן ווײַטיק. אַ גאַנץ יאָר אַרומגעגאַנגען ליידיק. איבע־ריקנס, וואָס איז דער חילוק? די מערסטע באָסעס הײַנט זענען אַלע אַזוינע געוועזענע כּלומרשט־סאָציאַליסטן, ווי איר.

לאָזט זיך גיין

וואָלף

מינע —

מינע

מײַן נאָמען איז מיס גערמאַן. וואָס פאַרלאַנגט איר?

וואָלף

פאַרלוירן

גאָרנישט.

מינע קוקט אים אָן שאַרף. זעצט זיך בײַ איר מאַשין. אין דער צײַט זענען אָנגעקומען די מערסטע אַרבעטער. מען הערט, ווי זיי קלאַפּן אָפּ זייערע קאַרטן אויפן זייגער. הייבן אָן פאַרנעמען זייערע פּלעצער. וואָלף אָפּ. קיידי און סיידי טאַנצן אַרײַן

קיידי

ווי ביסטו געווען נעכטן בײַנאַכט, סיידי.

סיידי

וואָס מעדער?

קיידי

געוואַרט אויף דיר, אַלע באַיעס האָבן געוואַרט אויף דיר.

סיידי

וועלן זיי מאָרגן אויך זיין די באַיעס?

קיידי

יאָ. זאָלסט קומען. דער באַי מיט די גלעזער פרעגט זיך נאָך אויף דיר.

סיידי

דיין פּאַ שרייט שוין נישט, וואָס די באַיעס קומען?

קיידי

ניין, ער שרייט שוין נישט. איך גיב אים אַוועק מיין גאַנצע פּיי... יעס סער, שי איז מיי בייבי.

סיידי

נאָכטאַנצנדיק

נאָ סער, דאָן סיי מעי בי.

סיידי און קיידי טאַנצן צו צו זייערע מאַשינען, זעצן זיך אַוועק. גוידי שפּרינגט צו האַסטיק צו איר טיש, זינגט אַיבערן שאַפּ: „דריי זיך, רעדעלע, דריי זיך". היימי קומט אַרויס פון אָפיס אין שאַפּ צוריק מיט אַ צופרידן פּנים, פאַרנעמט זיין פּלאַץ. גולד קומט אַריין ווידער, דערזעט בערן, רופט אים אין אַ זייט און שמועסט מיט אים. ליפּמאַן קומט צו צו זיין מאַשין אַנטקייגן מינען

ליפּמאַן

שטיל, כּמעט ווי פאַר זיך

גוט מאָרגן, מינע.

מינע

גוט יאָר. איר ווייסט עפּעס נייעס?

ליפּמאַן

ניין און איך וואַרט נישט.

מינע

איז זיצן אָט־אַזוי־אָ און קריכן מיטן לייב, מיטן לעבן אין דער מאַשין אַריין — און זינקען אין איר —

ליפּמאַן

אַך נו —

מינע

און שטאַרבן אין איר —

ליפּמאַן

איז שטאַרבן —

מינע

איר האָט דאָך מיר נעכטן צוגעזאָגט עפּעס, ליפּמאַן; אַנדערש זיין — שטאַרק זיין.

ליפּמאַן

נו, ס׳איז מיר אומעטיק.

מינע

נאָך אונזער נעכטיקן געשפּרעך נאָך אַלץ אומעטיק?

ליפּמאַן

איך אַרבעט אויף זיך. איך וויל אייך פאָלגן. איך וויל אַליין זיין אַנדערש.

מינע

געדענקט־זשע, ליפּמאַן, — שטאַרק זיין, אין נאָמען פון אונזער חברשאַפט.

ליפּמאַן

באַפט איר האַנט

אין נאָמען פון אונזער חברשאַפט. מער ווי חברשאַפט, מער.

בער

ווי ער איז געשטאַנען און גערעדט מיט גולדן, גיט אַ שפּרונג אָפּ מיט כּעס

וואָס מיינט איר? מיט אַ פינף דאָלאַר מיך אָפּקויפן?

גולד

לאָזט אים איבער און אָפּ

בער

גייט צו צו זיין טיש, צום צווייטן פרעסער שלמה־חיים

געזען אַזוינס! ער מיינט, איך בין עפּעס אַן אויסוואורף! בישקשה, איך בין טאַקע אינדערהיים געווען אַ באַלעגאָלע. אָבער אַזוי ערלעך ווי אַן אַמעריקאַנער באָס בין איך צו יעדער צייט.

עס קומט אריין פ י ל י פ , א פראגטל, און אויך ל י י ב ל . לייבל
גייט צו צו גוידין מיט האסט

ל י י ב ל

איך בין בייז אויף אייך.

ג ו י ד י

פאַרוואָס ?

ל י י ב ל

פיליפ רעדט אייך אָן, און איר פאָלגט אים. ער איז אַ פלאַפלער, אַ גאַרנישט.

אָפ צו זיין פלאץ, די מאשינעז הייבן אָן גיין

ג ו י ד י

דריי זיך, רעדעלע, דריי זיך
טאַנץ, נאָדעלע, טאַנץ.

פ י ל י פ

צו היימין

אָבער וואָס אַזוינס האָט מר. גולד מיט דיר גערעדט ?

ה י י מ י

לאָז אַרבעטן.

פ י ל י פ

האָסט דאָך אַליין אָנגעהויבן.

ה י י מ י

לאָז אַרבעטן.

פ י ל י פ

קריכסט צופיל אין אָפיס.

ה י י מ י

שרייט

אָבער לאָז אַרבעטן!

ל י י ב ל

אייביק קריגן זיי זיך. מיאוס!

פ י ל י פ

צווייטער מאָנאַט אין שאַפ און מישט זיך שוין.

ל י י ב ל

וויפיל דאַרף מען דאָס זיין דאָ צו זען די מיאוסקייט?

ה י י מ י

א קלייניקייט — באַרקאַנס קאָזין.

היימי און פּיליפּ לאַכן

ל י י ב ל

אַן אַרבעטער ווי איר אַלע.

ה י י מ י

מיר לערנען אים פאַר אַ קאַטער, און באַ אים איז דאָס גאַנישט אָנגעלייגט.

ל י י ב ל

אַ יחוס!

ה י י מ י

שרייט

גוידי, גוידי, לואי איז שוין ווידער בייז.

ג ו י ד י

איי לייק הים.

פ י ל י פ

היט זיך, היימי, ער וועט נאָך באַלד ווידער כאַפּן אַ שער, ווי נעכטן, דערפאַר וואָס דו רופסט אים לואי.

ה י י מ י

אַ מענטש זאָל נישט וועלן ליידן, אַז מען רופט אים לואי.

ל י י ב ל

בלייך

איך זאָג, איר זאָלט אויפהערן.

פ י ל י פ

שמיקט אין זיך דאָס לאַכן

היט די ביינער, היימי.

ל י י ב ל

מיט טרערן

אַזוי ווי צווישן קרימינאַלניקעס, אין אַ תפיסה.

ג ו י ד י

זינגט

וואָס האָב איך, וואָס דאַרף איך ?
אַ שפּיגעלע האָב איך — וואָס פעלט מיר ?

ש ל מ ה ־ ח י י ם

שאַ, אַ ביסל שטילער.

ג ו י ד י

געפעלט אייך נישט, ווי איך זינג ?

ש ל מ ה ־ ח י י ם

רייסט אין די אויערן.

ג ו י ד י

נאָך העכער

קומט, באָיעס, טאַנצן,
קומט, באָיעס, הוליען
און קויפט מיר אַ לאַליפּאַפּ.

בעלעכטער

ש ל מ ה ־ ח י י ם

אַז דער שאַפּ באַלעוועט זי.

ג ו י ד י

נעמט מיך אויס היינט נאַכט, מיסטער שלמה־חיים.

ש ל מ ה ־ ח י י ם

טפו !

ב ע ר

בעט מיך, גוידעלע.

ג ו י ד י

איר וועט נאָך מיינען אויף אַן אמת.

בער

און אַז אויף אַן אמת ?

גוידי

איך האָב ליב יינגע באָיעס.

זינגט

איך בין אַ באַלעגאָלע,
און האָב מיר מיינע פערד.

בער

דאָס איז שוין אויף מיין חשבון —

שלמה־חיים

אַז איך זאָג דאָך — אַ משומדתטע.

בער

אַ ווילד קינד. איך האָב דיך ליב, גוידי.

גוידי

אוי, ס'איז מיר גוט, ער האָט מיך ליב.

באַרקאַן

שרײַענג

דאַטס ענאָף !

גוידי

פטרט אָפּ באַרקאַנען מיט אַ קרים. אין דער זייט צו ליפּמאַנען

מיסטער ליפּמאַן, איר זענט נאָך אין כּעס אויף מיר ? ליפּמאַן ענטפערט

ניסט איך האָב אייך באַליידיקט נעכטן. איך בעט אייך איבער, מיסטער ליפּמאַן.

ל י פּ מ אַ ן

ענטפערט ניסט

ג ו י ד י

מיסטער ליפּמאַן, איך בין אַ שלעכט מיידל, איר זענט אַ שטילער, אַ שעמעוודיקער, אַ פרעמדער.

ב ע ר

ליפּמאַן איז נישט אין כּעס.

ג ו י ד י

אַז מען רעדט צו אים, איז אַזוי ווי מען וואָלט אים גע-שלאָגן.

ב ע ר

ער איז אָבער אַ גרויסער קענער. אַ למדן. אין דער אַלטער היים שיער נישט אַ רב געווען.

ג ו י ד י

אַזוי ?! רופט מיסטער ליפּמאַן.

ב אַ ר ק אַ ן

מיט געשריי און כּעס

גוידי, זאָל זיין שטיל !

ג ו י ד י

שפּרינגט אויף

איך וויל נישט, איר זאָלט רעדן צו מיר אַזוי —

בּער

גוּט אַזוי, גוידי, דערלאַנג אים —

באַרקאַן

צו בערן

ווער זענט איר?

בּער

ווער בין איך? איך בין בער, דער געוועזענער באַלעגאָלע, און איצט בין איך בער דער פּרעסער. גענוג יחוס?

גוידי

זינגט

מיט דער בייטש אַ כוואַשטש —

בּער

הלוואי קומט שוין טאַקע אַ שטרייק. אַ ביסעלע אויסלופטערן דאָ.

באַרקאַן

דורך די ציין

קייקס!

בּער

גיט זיך אַ לאָז צו אים

וואָס האָסטו געזאָגט?

שיער נישט אַ בעשלעג

ש ל מ ה - ח י י ם

האלט אים אַ

לאָזט געמאַך. אַרבעט!

מען א בעט

ג ו י ד י

זינגט

איך בין אַ שלעכט מיידל,
איך טאַנץ אויף אַלע קאַרנערס,
עס טראָגט אויף מיר אַ פעס
יעדער מיסטער באָם.

עס קומט אריין גולד, בייט דורך דעם שאַפ מיט האַסטיקע טריט. נעמט דורך אַלעמען מיט די אויגן. ווי ער קומט אריין, בייט דורך איבערן שאַפ אַ „ששש" — אַלע נעמען זיך פלייסיקער אַרבעטן, ווערן שטיל און אריינגעטון אין דער אַרבעט. ג ו י ד י האָט זיך געכאַפּט צו שפּעט, ווען גולד איז שוין געשטאַנען לעבן איר און זי דורכגעשטאָכן מיט די אויגן. איר געזאַנג רייסט זיך מיטאַמאָל איבער

ג ו ל ד

יו אַר העפּי,

גוידי ווערט רויט. אירע הענט גאַ דער אַרבעט נעמען ציטערן

ג ו ל ד

אַ שאַפּ, נישט קיין אָפּערע!

באַרקאַן

טומלען, לאָזן נישט אַרבעטן.

גולד

ווער?

באַרקאַן

זי. און אָט דער, דער גרינהאָרן.

מינע

שפּרינגט אויף

געמיינהייט!

גולד

קוקט זיך אַרום

וואָס?

קיינער ענטפערט נישט. גולד קוקט אויף מינען. טרעט אָפּ אויף צוריק

גולד

צו באַרקאַנען, אַנווייזנדיק מיט דער האַנט אויף דער מאַשין, וואָס לעבן באַרקאַנען, און וואָס שטייט נאָך ליידיק

ווו איז ראָיע?

באַרקאַן

נישטאָ זי נאָך. פונוואַנען זאָל איך וויסן?

גולד גייט אָפּ צו דער קאַטער־אָפּטיילונג. אין דער זעלביקער צייט קומט אַריין אויך וואָלף. דרייט זיך אַרום, זוכט צווישן די פּעק סחורה, היימי און פיליפּ, דערפילנדיק גולדס קוק, הייבן אָן

פלינק צו ארבעטן. איבערהויפט פיליפ — ער טאנצט אזש אונ־
טער, קלאפנדיק מיט דער שער. לייבל האלט אין אויסשפרייטן
שטיקער שטאף, אויסלייגנדיק זיי איינס אויפן צווייטן. גולדן, זעט
אויס, געפעלט נישט ווי לייבל מאכט עס

ג ו ל ד

שטייענדיק מיט די הענט אין די קעשענעס, מיט א קאלט קול

פלינקער, לואי. גלייכער.

לייבל גיט א צאפל, אבער קערט זיך נישט אום אפילו צו גולדן,
טוט זיך זיין ארבעט ווייטער

ג ו ל ד

איך רעד דאך צו אייך, לואי.

לואי איגנארירט ווידער און קערט זיך נישט אפ

פ י ל י פ

מיט היץ

מיסטער גולד רעדט דאך צו אייך!

ג ו ל ד

קומט צו אהער, לואי.

לייבל קערט זיך אלץ נישט אפ. אלע איבעריקע שפיצן אן די
פנימער

ג ו ל ד

בלייך

לואי!

לייבל איגנארירט

פ י ל י פ

ער ענטפערט נישט, אַז מען רופט אים לואי.

ג ו ל ד

וואָס ? צו וואָלפן וואָס באַטייט עס ? איך וויל דאָ נישט קיין משוגעים הויז. ס׳איז אַ שאַפּ. מיסטער באַרקאַן ! באַרקאַן אײַלט צו ס׳איז אייער קוזין ? איך וויל נישט אַזוינע. איך רעד צו אים און ער ענטפערט נישט.

ב אַ ר ק אַ ן

לואי, ביסט פון זינען אַרונטער ?

אַלעמענס פנימער, אויך פון דער צווייטער אָפּטיילונג, זענען אַנגעשטרענגט. בוידי שפּרינגט אָפּ פון איר מאַשין. לייבל טוט זיך זיין אַרבעט און קערט זיך נישט אום מיטן פּנים

ג ו ל ד

צו וואָלפן

שיקט אים אַרונטער. וואַרפט אים אַרויס פון שאַפּ.

ל י י ב ל

קערט זיך מיטאַמאָל אום, יינגלשדיק, כמעט וויינענדיק

מיין נאָמען איז נישט לואי. מיין נאָמען איז לייבל. איך האָב פיינט, אַז מען רופט מיך לואי. איך ענטפער נישט אויף לואי, איך ענטפער נישט.

ב אַ ר ק אַ ן

וואָס הייסט ?

ל י י ב ל

מיט געשריי

איך האָב הונדערט מאָל געבעטן מען זאָל מיך נישט רופן לואי.

איך האָב עס פיינט. איך קען נישט פאַרטראָגן. . . זיי מיינע אַלע, אַז ס'איז אַ שפּאַס. אַז איך בין ערשט זעקס מאָנאַטן אין לאַנד, קענען זיי זיך לוסטיק מאַכן איבער מיר. איך וועל נישט דערלויבן. איך האָב אַן אייגענעם נאָמען. איך האָב פיינט לואי. איך וועל געבן מיט אַ שער אין קאָפּ.

בּאַרקאַן

ביסט אַ גרינהאָרן. מיסטער גולד רעדט צו דיר און דו ענטפערסט נישט.

אָפּ צו זיין טיש.

לייבל

און אַז מיסטער גולד, איז וואָס? יאָ, איך בין אַ גרינ־האָרן.

גולד

צו וואלפן

האַנדלט איר מיט זיי.

אָפּ

וואלף

אויף מיין לעבן נאָך נישט געזען אַזוינס.

היימי

אויף וואָס אַ מענטש קען זיך עס איינעקשענען. אויף אַ נאָמען. אַ טייערע מציאה — אַ נאָמען, און ווו? -- אין אַמעריקע! מען דאַרף משוגע וויין. אויף בילעטן. כ'לעבן.

פּיליפּ

שוין איינמאָל אַ טעאַטער!

גוידי

אויף איר פּלאַץ צוריק

בראַוואָ, לייבל.

וואָלף

האַסטיק צו גוידען

נאַר טומלען!

גוידי גיט אַ קוק אויף וואָלפן, קען זיך נישט איינהאַלטן פון לאַכן

וואָלף

וואָס בין איך אייך?

גוידי

דאָס, וואָס איר זענט.

וואָלף אַן אויפגעלאָפּענער אַפּ, נישט זאָגנדיק גאָרנישט

שלמה-חיים

וועסט פאַרלירן דעם דזשאַב, גוידי, אַזוי ווי לייבל.

גוידי

וועלן מיר טון אַ שידוך ביידע.

בער

וואָס וועט זאָגן פיליפּ?

גוידי

געזען אַזוינס. ער וויל אויך נאָכמאַכן גולדן, אַלע ווילן באָסעוון.

אַלע. איך זאָל אים זאָגן — וואָס איז ער מיר. אַ נודניק — אָט וואָס ער איז.

מען ארבעט

ב ע ר

דערציילט עפּעס, ר' שלמה=חיים, איינע פון אייערע מעשהלעך.

שלמה=חיים

אַך, וואָס רעדט איר.

ב ע ר

איר האָט דאָך אַ סך מעשהלעך.

שלמה=חיים

נישט קיין גוטער טאָג הייגט צו דערציילן.

ב ע ר

פאַרוואָס נישט קיין גוטער?

שלמה=חיים

איר זעט דאָך. אַ שלעכטער טאָג. אַ שווערער.

ב ע ר

זאָגט מיר, ר' שלמה=חיים, אין גן=עדן וועלן מיר אויך אָט=אַזוי=אָ שטיין גאַנצע טעג און פּרעסן קליידלעך?

שלמה=חיים

אַך, לאָזט געמאַך —

ב ע ר

צי אין גן=עדן וועלן וואַקסן קליידלעך אויף די ביימער אויסגע= פּרעסטע שוין?

שלמה־חיים

אַפּריער באַוואָרנט זיך מיט אַ פּלאַץ אין גן־עדן —

בער

וואָס, מיך וועט מען נישט אַריינלאָזן אין גן־עדן? אויף צוויי פּאָר פערד וועל איך אַריינפאָרן. —

אלע לאַכן

אין דער צייט איז אַריינגעקומען ראַיע, אַן אַלטע מויד מיט אַן אויסגעהאָרעוועט, קרענקלעך, כאָטש נישט מיאוס, פּנים. זי קומט צו צו איר מאַשין. גריסט זיך נישט מיט קיינעם. מען זעט, אַז זי איז נישט אויפגעלייגט. בייט צו צו באַרקאַנען. באַרקאַן, זעט מען, פילט זיך עפּעס נישט גוט, ווען זי קומט צו

ראַיע

שטיל, דורך די ציין

איר האָט דאָך צוגעזאָגט פאַרפאָרן נאָך מיר מיט דער מאַשין.

באַרקאַן

איך האָב פאַרגעסן.

ראַיע

איך זיץ און וואַרט און וואַרט, ווי אַ גולם. אַ שטונדע צייט.

באַרקאַן

ס׳איז מיר פון זינען אַרויס.

ראַיע

מיט טרערן

ווי טוט עס אַ מענטש אַזוי?

באַרקאַן

נישט איצט, ראַיע, איך בעט אייך.

ראַיע

פאַרצווייפלט

איצט, נישט איצט — אַלציינס.

באַרקאַן

נישט אין שאַפ, ראַיע.

פיליפ

וי אַלטע מויד זעגט שוין.

באַרקאַן

פליז, ראַיע.

ראיע

איר פייניקט מיך!

גיט זיך א זעץ אנידער לעבן איר מאַשין מיט א היסטעריש געוויין.

איבערן שאַפ לויפט דורך א ציטער

באַרקאַן

אַרבעט, אַרבעט. ס'איז גאָרנישט. צו ראַיען ששש... ראַיע.

ראַיע פאַרשטיקט זיך. זיצט מיט א געבויגענעם קאָפ

וואָלף

לויפט אריין

וואָס איז דאָ געווען?

באַרקאַן

גאָרנישט, מיסטער וואָלף.

וואָלף

צו ראיען

אַזוי שפּעט.

גוידי

שפּעט, שפּעט, שפּעט.

וואָלף

צו גוידין

איך רעד נישט צו אייך. שווייגט. קוקט זיך ארום אין אַלע זייטן אין פּארלוירנקייט. בייט צו פּלוצלינג צו מינען וואָס קוקט איר אויף מיר אַזוי? וואָס?

מינע

דערשראָקן פון פּלוצלינגדיקייט

וואָס ווילט איר?

וואָלף

אַן קאָנטראָל איבער זיך

איך וויל דאָס נישט ליידן. דאָס איז שדים ווייסן וואָס. איך וועל נישט פאַרליידן.

מינע

מיסטער וואָלף, איר זענט פון זינען —

וואָלף

מיט קולות

וואָס זינען? ווער זינען? איך וועל אייך אַלעמען אַרויסיאָגן פון

דאַנען. איך קען אייך. איך קען אייך. פאַרשטאַמלט זיך אַז—אַז—אַ איך בין נאָר אַ באָס, און נישט מער, האָב איך אַ רעכט צו שרייען, האָב איך אַ רעכט מיר זאָל נישט געפעלן זיין אייער אַר־בעט. כאַפּט און שלײדערט צו דער ערד שטיקער אַרבעט מינעס געפעלט מיר טאַקע נישט אייער אַרבעט. געפעלט מיר נישט. גרויסע, לאָמע שטעך, טויג אויף צע טויזנט כפּרות.

גייט אַ שמיץ די אַרבעט אָן מינעס מאַשין און לאָזט זיך צום אַרויסגאַנג. אַלע זענען איבעראַשט פון אַזאַ אויסברוך מצד וואָלפן. מיטאַמאָל שפּרינגט אַרויס ליפּמאַן, לאָזט זיך לויפן נאָך וואָלפן, פאַרלויפט אים דעם וועג, און מיט אַ בלייך פּנים שרייט ער אויס

ליפּמאַן

שטייט, זאָג איך.

וואָלף

וואָס איז?

ליפּמאַן

איר זאָלט שוין אומקערן זיך און בעטן אַנטשולדיקונג.

וואָלף

וואָס?

ליפּמאַן

די מינוט זאָלט איר עס טון.

כאַפּט אָן וואָלפן פאַרן לאַץ

עס ווערט אַ טומל, היימי און פיליפּ שלעפּן אויף צוריק ליפּ־מאַנען

וואָלף

שטאַמלענדיק און פאַרלוירן

זאָל זיין שטיל.

ליפּמאַן

האָט נישט מורא. איך האָב נאָך מיין האַנט אויף קיין מענטש נישט געהויבן. כאָטש ער האָט עס פאַרדינט.

וואָלף

איר נעמט זיך אָן פאַר אייער שכנטע, זי האָט אַליין א מויל...

מינע

לויפט צו, כאַפּט אָן ליפּמאַנען פאַר א האַנט

גייט צו אייער מאַשין.

ליפּמאַן

רייסט ארויס זיין האַנט מיט כעס

בעט מיך נישט. אַ יאָר צייט שוין, אַז איך אַרבעט דאָ. איר מיינט אייך אַלע — אָט אַ מענטש אַ שווייגנדיקער, אים גייט קיין זאַך נישט אָן. אייך גייט קיין זאַך נישט אָן! מיר גייט אָן. אָט ווי אַ קנויל צערייסט זיך, אַזוי צערייסט זיך אין מיר דאָס שווייגן. צום טייוול, אַ כאַפּ טון אָט אַזוי־אָ אַ פּרעסל און אין אַ שויב אַריין . . . לויפט אַרום אַ באַלעבאָס. און שרייט מיט אַ קראַנקען געשריי. איך ווייס דאָך אייער געשריי, איך ווייס דאָך.

וואָלף

וואָס ווייסט איר?

ליפמאַן

טרעט צו צוריק צו זיין מאַשין, זעצט זיך נישט. רעדט שטייענדיק,
קוקנדיק ערגעץ ווי אין אַ פּוסטקייט אריין

עס מוז דאָך אויפרייסן. עס מוז דאָך! ווער זענען מיר אַלע? זיצן ווי די גולמס מיט די קעפּ צו די נאָדלען. אַלע. און ווער איז ער. דער באַס, כּלומרשט? אַ פּאַרלוירענער. אַ שטאַמלדיקער, אַ נישט.

וואָלף

רעדט, איך שרעק מיך נישט.

ליפמאַן

איר שרעקט זיך יאָ. שטענדיק. שטענדיק. אויך איצט האָט איר מורא. באַליידיקונג — אָט וואָס איר זענט פאַר מיר. פאַר אַלעמען. אין אייך קלאָגט אַ פּאַרוויסט לעבן. אונזער פּאַרוויסט לעבן. מיט אַן אַנדערן באַס קען מען קעמפן. מיט אייך קען מען דאָך אפילו נישט קעמפן.

וואָלף

קעמפט.

ליפמאַן

קעמפן — מיט וועמען? מיט אונזער אייגענער באַליידיקונג? איר זענט אונזער אייביקער דורכפאַל. איר וועט אייביק זיין אונזער דערמאַנונג, אונזער בטול, און מיר וועלן אייביק זיין געשלאָגן. אייער קראַנקער געוויסן שלאָגט נישט אַזוי אייך, ווי אונז.

וואָלף שווייגט

ליפמאַן

אַ סך געוועזענע רעוואָלוציאָנערן, ווי איר, זענען געוואָרן בייזע קרענקלעכע באַסעס, נו, מען אַרבעט, מען שווייגט — שווייגט אויך! כּעס דען קלייבט זיך אין מיר? נישט כּעס, נאָר אומזין. אונזער

אַלעמענס אומזין. — טאָ שווייגט אַז מיר שווייגן. איך זיץ שוין איבער אייערס אַ מאַשין העכער אַ יאָר. און אַלע האַלטן אין איין קייען אייער נאָמען, אייער אַמאָליק רעוואָלוציאָנער לעבן, עס עקלט אַזש. ווייזט אויף ראיען און אָט זיצט זי און כליפּעט, ווי איינע, וואָס האָט פאַרשפּילט איר לעבן. און אָט זיצט נאָך איינע ווייזט אויף מינען און בייסט די ליפּן.

ר אַ י ע

מיט געוויין

איך בעט אייך וועגן מיר נישט רעדן.

ל י פּ מ אַ ן

איך זאָלט זיך שוין אַנטשולדיקן פאַר מיס גערמאַן.

שפּרינגט ארויס ווידער פון זיין פּלאַץ

מ י נ ע

שפּ ינגט אויך אויף

איך וויל נישט זיין אַנטשולדיקונג.

ל י פּ מ אַ ן

אויסער זיך

איך פאָדער.

מ י נ ע

שטעלט זיך צווישן ליפּמאַנען און וואָלפן, מיט באַפעלנדיקן טאָן צו ליפּמאַנען

איך הייס אייך גיין צוריק צו אייער מאַשין.

ליפּמאַן זעצט זיך צוריק אויף זיין פּלאַץ. מ נע קוקט שאַרף און שטום אויף וואָלפן. וואָלף אַ וואַקלדיקער, אַ טויט-בלאַסער, שאַרט

זיך ארויס פון שאַפּ. מינע גייט צו צו איר מאַשין, שטייט אַ בעלײמטע לאַנג, גיט אַ זעץ מיט דער האַנט אָן מאַשין און שרייט אויס: „אָט אַזוי וועט עס בלייבן? ביזוואַנעץ?" אַלע שפּרינגען אויף מיט צאָרן. ערשטער אָפּרייטאָר טוט אַ קלאַפּ מיט דער שטול און שרייט אויס: „ביזוואַנעץ? אַ כאָליערע אין די זייטן!" אין דעם קומט אַריין גולד. מיט קאַלטע, שאַרפע אויגן, שטום און פאַרריסן, בלויז מיטן קוק נאָר, צווינגט ער יעדן אַרונטער־צוזעצן זיך און אָנהייבן אַרבעטן. די לעצטע זעצט זיך אַרונטער מינע. די סצענע שפּילט זיך אָפּ שטום. מאַשינען רוישן.

פ אָ ר ה אַ נ ג

צווייטער אקט

אויפן דאך פון דער געביידע פון שאפ. אין מיטן צוויי גרויסע פיר-קאנטיקע קוימענס. דער דאך האט ארום זיך א נידעריקע ארומצוימונג. פון אלע זייטן שטרעקן זיך ווענט פון אנדערע געביידעס-שעפער. אין הינטערגרונט — דעכער און טורעמס פון דער שטאט. מיטאג-צייט. צווישן צוועלף און איינס. די ארבעטער פון שאפ קומען ארויף אהער פארברענגען. ווער עס עסט דא זיין עסן, ווער עס קומט ארויף, נאכדעם ווי ער האט ערגעץ אנדערש ווו אפגעגעסן. מען כאפט דא א שמועס, א טענצל. פון די פענצטער פון די אנטקעגנדיקע שעפער קוקן פון צייט צו צייט ארויס קעפלעך פון בחורים און מיידלעך, מאכן מיט די הענט און פלירטעווען. ווען דער פארהאנג עפנט זיך, זיצט א גרופע אפערייטארס הינטער די קוימענס און עסט. יעדער פאר זיך מיט א פעקעלע. צום פארנט צו, אויף דער זייט קוימען, הארט צו דער וואנט, זיצט ליפמאן, די קני אויפגעשטעלט און דער קאפ פארווארפן אויף די קני. לעבן אים ליגט עפעס א פעקל, א נגעדרייט אין א צייטונג. לייבל שטייט אין א ווינקל מיטן פנים צו דער שטאט.

ערשטער אפערייטאר

עסט און ווינקט מיט א האנט צו אן אנטקעגנדיקן פענצטער, פון וואנען עס קוקן ארויס פנימער פון מיידלעך

ווארט א ווײלע, זיסע עפעלעך, איך וועל אראפשלינגען פריער מיין אוגערקע.

צווייטער אָפּרייטאָר

די עפּעלעך קענ'צן נישט וואַרטן. זיי קענען זיך שוין נישט איינ-האַלטן.

דריטער אָפּרייטאָר

בעני איז שוין דאָ מיט זיינע חכמות.

ערשטער אָפּרייטאָר

שטעלט זיך אויף, שיקט לופט-קישן

צווייטער אָפּרייטאָר

קוש פאַר אונז אַלעמען.

דריטער אָפּרייטאָר

פאַר מיר נישט.

צווייטער אָפּרייטאָר

ער קען אַליין קושן.

דריטער אָפּרייטאָר

נישט צעלאָזן אַזוי די צינגער —

צווייטער אָפּרייטאָר

אַ צונג איז נישט קיין נאָדל — וועט זיך נישט איבערברעכן —

ערשטער אָפּרייטאָר

און אַרבעט נישט אויף עלעקטריק, מען זאָל דאַרפן שפּאָרן — שרייט העי, וואָס אַנטלויפט איר, מיידעלעך — העי, פּאָותלעך, ליפּעלעך...

דריטער אָפּרייטאָר

גענוג, אָט זיצט ליפּמאַן.

ערשטער אָפּרייטאָר

נו, זיצט ער. אַרויסגעשפּרונגען קעגן מיסטער וואָלפן ; וואָס-ווער-וועמען ? — און אָט ווידער שטום. אַזוי פיל צדקות ! אײַ-אײַ ! גע-רעדט — וואָס ? שטאַמלעניש. מיט אַ באָס דאַרף מען רעדן האַר-טע רייד —

דריטער אָפּרייטאָר

נו, איך בין אַ בעלן צו הערן —

ערשטער אָפּרייטאָר

איך האָב פּיינט פּוילע שטיק. אַז מען וויל אַ קאַוואַליער זיין ! איך, הייסט עס, שטעל זיך איין פּאַר אַ ליידי. ווי הייסט זי דאָרט — מינע. איכל אין די אויגן זאָגן צו ליפּמאַנען צו אַ באָס דאַרף מען רעדן האַרטע רייד.

ליפּמאַן

וואָס מיינט איר ?

דריטער אָפּרייטאָר

סטאַפּ!

ערשטער אָפּרייטאָר

איך בין אַ פּראָסטער חי-וקים. אַ מאַשין איז — וואָס איז אַ מאַשין? אָ כאָליערע איר אין די זייטן. און אַ באָס דאָסזעלביקע. איין כאָליערע איז ווייניק — און נישט אַזוי ווי איר, — אָנגעשטעפּט זיידענע שטעך — אָנגערעדט צימעס רייד.

ליפּמאַן

גייט צו אַלדי רוחות.

דריטער אָפּרייטאָר

נו, גענוג.

שלעפּט דעם ערשטן צוריק

ליפּמאַן

איר רעדט נאָך? שווייגט בעסער אַלע. רייסט זיך ווי די קעץ פּאַר באָנדלס. מיט די נעגל אין פּנים. שלינגט איין דעם שאַפּ מיט די מאַשינען מיט די געדערים צוזאַמען.

ערשטער אָפּרייטאָר

צדיק! גיסט מיט בוימל; צו די פּענצטער מיידעלעך, ווי זענט איר, קוקלעס — לישייעס אייך אויף די ליפּעלעך. צו לייזערן, וועלכער איז ארויפגעקומען האַלאָ, מיסטער לייזער, וואָס הונגע־ריק?

צווייטער אָפּרייטאָר

ווען איז מיסטער לייזער זאַט?

ערשטער אָפּרייטאָר

אויף מיסטער וואָלפן געזאָגט געוואָרן.

לייזער

טשעפּעט נישט וואָלפן, ברידערלעך.

ערשטער אָפּרייטאָר

בעל־טובה אייערער, אַ כאַליערע אין די זייטן. היט אים דעם שאַפּ. היט אים. און געהאַלט — קדחת גיט אים ברויט עסט.

ל י י ז ע ר

אַ דאַנק, ברידערלעך. און וואָלפן טשעפּעט נישט. שטיל אָט, מיסטער גאָלדן שאַנעוועט איר.

ע ר ש ט ע ר אָ פּ ר י י ט אָ ר

מיסטער גאָלד? — אוודאי. נו, יאָ, מיסטער גאָלד דרייט נישט מיטן פּיסק. מיסטער גאָלד זאָגט: העניטורעס — גיט אַרבעט. מיסטער גאָלד זאָגט: מאַשינען, מאַשינען. אוודאי — אַז ס'קומען די צייט, וועט ער קריגן איבערן פּאַקעטל — אַ כאָליערע אין די זייטן אַריין; — און דער — אייער וואָלף. — כע, כע, כע, מאַכט ער; קריכט נאָר אין סאָציאַליסטישע קאַמפּיינעלעך, סאָציאַליסט געווען — קראַנק צו צאָלן אייך געגנוג אויף עסן כאָטש —

ל י י ז ע ר

איך האָב צו אים קיין טענות נישט. איך בין שוין אַלט, קראַנק וואָס בין איך ווערט? און ער איז אַ ביזנעסמאַן. אַ דאַנק וואָס איך האָב כאָטש דעם שאָפּ וווּ צו שלאָפן.

ד ר י ט ע ר אָ פּ ר י י ט אָ ר

איר קענט זיך מיט אים פון סיביר טאַקע?

ל י י ז ע ר

אויפגעצאַפּלט

אָ! אָ! אוודאי. שייך רעדן. אָ, ברידערלעך. אין איין עטאַפּ געגאַנגען. סיבירער טראַקט. אַלעקסאַנדראָווסק. בוראַטישע סטעפּן. אַ יינג בחורל געווען. ער, וואָלף, אַ שיינער, אַ מאָלאָדיעץ.

ד ר י ט ע ר אָ פּ ר י י ט אָ ר

זינגט

דאָרט, וווּ עס קייקלט זיך די לענע —

ל ײ ז ע ר

מיט טרערן

זינגט, ברידערלעך, אָט שטײט זי פֿאַר מײַנע אױגן, שלעפּ די פּיס די געשמידטע. שלעפּ. עך, מאַמעלע לענע. איר זידלט װאָלפֿן — באָס. װאָס פֿאַר אַ באָס? עך, עך. איך װײס בע־סער.

ע ר ש ט ע ר אָ פּ ר ײ ט אָ ר

װאָס װײסט איר? מירן שטרײקן באַ אים. באַ אײערן. מיר שטרײקן באַ אײער מאָלאָדיעץ. נו, װאָס? װילט איר נישט קײן ברױט? שפּאַרט אים נעמט, נעמט.

ל ײ ז ע ר

נעמט און רוקט אין קעשענע

מען דאַרף גײן דעם שאַפּ אױסקערן.

לאָזט זיך גײן

ע ר ש ט ע ר אָ פּ ר ײ ט אָ ר

איז װי געפֿעלט אײַך עפּעס אַמעריקע, מיסטער לײזער? װאַטשמאַן באַ קאַפּיטאַל זײַן?

ל ײ ז ע ר

לאַכט. לאַכט.

אָפּ

ד ר י ט ע ר אָ פּ ר ײ ט אָ ר

זינגט

דאָרט שטײט זיך אַ קלײנינקע יורטע —

ראַשיקע קלאַנגען פֿון דזשעז דערטראָגן זיך פֿון ערגעץ

צווייטער אָפּרייטאָר

וואָס יורטע — ווער יורטע ? — אָט !

צעלאָזט זיך אין א טופעריי

ערשטער אָפּרייטאָר

און אַז מיר וועלן שטרייקן — איז וואָס וועט ער טוּן דער מאָ־לאָדיעץ אייערער ? ער וועט ברענגען שטאַרקע אַ.טקעגן אונז ! יעס, סער ! אייגער האָט אַ שאַפּעלע. און דער צווייטער איז אַ שומרל פון שאַפּעלע — העי, מיידעלעך, פּראָלעטאַרישקעס, מירן אַרויס אין שטרייקעלע — וועט זיין צייט פאַר אייך, קוק־לעס.

דריטער אָפּרייטאָר

מען וועט אַרויס, מען וועט אַרויס. פאַרפוילט ווערן — וואָס ? אָבער אַ שאַפּ איז דען באַ אונז ? אַ ווייבערישע שוּל. קיידיס מיט סיידיס.

ערשטער אָפּרייטאַר

שלעפּן זיי פאַר די האָר אין שטרייק אַריין

דריטער אָפּרייטאָר

אונזערע מענער קענען אויך פיין אַ סקעב טון —

ערשטער אָפּרייטאָר

בישט דערלעבן ! ער ציט זיך אויס כאַפּן אַ שלאָף, ברי־דער.

די איבעריקע ציען זיך אויך אויס

מינע קומט ארויף. וויל צוגיין צו ליפּמאנען, האָט חרטה און לאָזט זיך גיין אויף צוריק. ליפּמאַן שפּרינגט אויף פּלייך, זיינע ליפּן טרוקן

ל י פ מ אַ ן

איר זענט טאַקע ברוגז ?

מ י נ ע

שטאַרק.

ל י פ מ אַ ן

סטייטש !

מ י נ ע

אייער אַרויסשפּרינגען קייגן וואָלפן איז געווען לעכערלעך.

ל י פ מ אַ ן

איר אויך?

מ י נ ע

ערשט איך. יושר זוכט איר דאָ ? יושר מאָנען — באַם באָס ?

ל י פ מ אַ ן

שטיל

באַ וואָלפן —

מ י נ ע

איך זאָג — באָס, וואָס זאָגט איר מיר — וואָלף ?

ל י פ מ אַ ן

וואָלף האָט אייך ליב.

מ י נ ע

איך האָב אייך געבעטן דאָס נישט דערמאָנען פאַר מיר קיינמאָל.

ליפּמאַן

מיך האָט אויפגעקאָכט. ער האָט אייך באַליידיקט.

מינע

ס'איז שאַד. אַנטקעגן שאַד דאַרף מען אַרויסשטעלן נישט קיין רייד, נאָר כּוח. — אַזוינע אומזיסטע רייד גערעדט. באַליידיקונג... אין אַלץ זוכט איר מענטשלעכקייט; און דער סוף איז — איר וווּנדיקט! — פון יעדן סאָרט איינשטעלן זיך עקלט.

ליפּמאַן

אפילו ווען דו שטעלסט זיך איין פאַר אַ מענטש, וואָס דו האָסט ליב?

מינע

קוקט אויף אים לאַנג, צעלאַכט זיך מיט פרייד, גיט אים אַ צי פאַר די הענט צו זיך

גוט אַזוי, ליפּמאַן, גוט.

ליפּמאַן

און פונדעסטוועגן קריגט איר זיך שטענדיק מיט מיר אַרום.

מינע

אין שאַד וועל איך זיך מיט אייך אייביק קריגן. איר האַלט זיך ווי אַ פרעמדער דאָ, איר פאַרשטייט נישט, וואָס שאַד איז. באַ אייך איז שאַד — אָדער צופאַל, אָדער אָנשיקעניש, און, אַלע מאָל, עפּעס אַ שטיק אומזין.

ליפּמאַן

און וואָס איז שאַד פאַר אייך?

מינע

שטאַרק

קלאַס!

ליפּמאַן

יאָ, יאָ.

מינע

און — מאַכט!

ליפּמאַן רוקט זיך אוועק צו דער וואַנט, דאָס פּעקל פון זיין האַנט פאַלט ארויס

מינע

וואָס איז דאָ אין פּעקל?

ליפּמאַן

הייבט עס אויף, ווערט רויט. נאָך אַ שטילשווייגן

אייך אַ קלייד —

מינע

אָט דאָס קלייד. וואָס איר האָט געגייט אין די מיטאָג־שטונדן?

ליפּמאַן

איר ווילט עס נישט?

מינע

ווי איר זענט מאָדנע.

ליפּמאַן

וואָס מאָדנע?

מ י נ ע

מיט צופרידנקייט

גוט אַזוי. פּאַרקערט, מיר געפעלט עס.

ל י פּ מ אַ ן

איר נעמט עס!

מ י נ ע

געווים, געווים.

ד ר י ט ע ר אָ פּ ר י י ט אָ ר

ליגנדיק

אין געזאַלצענעם ים פון די מענטשלעכע טרערן
געפינט זיך אַ שרעקלעכער תהום

ווערט שטיל

מ י נ ע

גייט צו צו לייבלען

דאָס שטייט איר אַליין די גאַנצע צייט?

ל י י ב ל

איך וויל זיין אַליין.

מ י נ ע

איר ציט שוין אָן אויף זיך אַזאַ עלנט.

ל י י ב ל

עלנט קומט אַליין.

מ י נ ע

איר זענט נאָך אַזוי ייִנג.

ל י י ב ל

איינגעקשנט

נו, איז וואָס ? — ייִנג, איז וואָס ? אָט קריכן שפּיצן פֿון מויערן אין הימל אַריין — אין מיטן העלן טאָג. זענען זיי שוין אַלט. וואָס ?

מ י נ ע

אָבער אויף וואָס קוקט איר אַזוי לאַנג דאָרט ?

ל י י ב ל

שטאָט.

דערווייל איז אַרויפגעקומען ראַיע, געשטעלט זיך בײַ דער וואַנט, אַריבערגעבויגן זיך מיטן קאָפּ אַריבער

מ י נ ע

וואָס טוט איר ? בייגט זיך נישט אַזוי.

ר אַ י ע

ביטער

דאָס שוואַרצע יאָר וועט מיך נישט נעמען.

מ י נ ע

אָבער בייגט זיך נישט אַזוי. מען קען נאָך —

ר אַ י ע

וועט מיין מאַשין פֿאַרנעמען אַן אַנדערע אַלטע מויד.

לויפֿט צרונטער האַסטיק. מינע, לייבל, ליפּמאַן קוקן זי אָן דער־

שטוינטע. פון אנטקעגן — דזשעז. טאַנצנדיקע פּאָרלעך זעען זיך, ווי באַוועגנדיקע שאָטנס

ל י י ב ל

אין דער לופטן אריין

מען קען משוגע ווערן.

לאָזט זיך אויך ארונטער צו גיין

מ י נ ע

פּארהאַלט אים

וואָס איז אַזוינס, לייבל?

ל י י ב ל

צעטראָגן

אָט. קוקט. הערט. טאַנצט.

אָפּ

ל י פּ מ אַ ן

אויפגעציטערט, פליסטערט

טאַקע משוגע צו ווערן, האסטיק צו מינען מיר רעדן אַלע וועגן אַרבע־טער־קלאַס, סאָלידאַריטעט — און אָט, ראַיע — אַ קעלט גייט דורך איבערן האַרץ.

מ י נ ע

קוקט אים אָן שטרענג

אַ קעלט? יאָ, דער שאַפּ דאַרף טאַקע פייער אין די ביינער. אַ ריכטיקן שטרייק דאַרף ער.

ל י פּ מ אַ ן

וואָס קען העלפן ראַיען שטרייק?

מינע

וואָס איז ראַיע? ווער איז ראַיע? — איך גלייבט נישט אין אַר־בעטער־קלאַס.

ליפּמאַן

אויפגע־עגט

אַך! גלויבן. וואָס הייסט? קוקט — טעמפּע גלייכגילטיקייט צום גורל פון צווייטן. איר אויך אַזוי.

מינע

האסטיק, בייז

איך פּראַווועט רכילות.

ליפּמאַן

צוואַנציק יאָר, אַז זי זיצט באַם מאַשין — ראַיע. אַלץ פאַרשפּילט. וואָס איז איר לעבן? קבצנישער דאָרשט נאָך אַ שטיקל אָפּפאַל פון גליק. זוכט זי דאָס ביסל אָרעמע גליק. קען עמעצער זאָגן אַ שלעכט וואָרט, וואָס זי קריכט נאָך און בעטלט באַ אַזוינעם ווי באַרקאַן? קוקט, ווי דער שאַפּ באַציט זיך צו איר?

מינע

דער שאַפּ איז גערעכט. דער שאַפּ האָט פיינט באַרקאַנען — האָט ער אויך פיינט ראַיען. זייער נאַטירלעך.

ליפּמאַן

אומזין. און אַז טויזנט גערעכטן? אַז צוואַנציק מיטאַמאָל נייען אַרבל. צי הויזן, זעענען זיי שוין — וואָס? גערעכטי־קייט אַליין? דערפאַר ווייל זיי זענען צוואַנציק? אומזין. איר חוזקט. וואָס איך זוך מענטשלעכקייט — וואָס דען זאָל איך זוכן?

מ י נ ע

פעסט

וועו איר וואָלט נישט געווען ליפּמאַן פאַר מיר, וואָלט איך —

ל י פּ מ אַ ן

וואָס?

מ י נ ע

פארהאקט זיך

איך האָב אייך איינמאָל געזאָגט, אַז שאָפּ איז מאַכט. איך זאָג עס נאָכאַמאָל. און ווען מאַכט? אונזערס, — ווען אַלע צוזאַמען. און שטרייק — אונזער יום־טוב. אויך, — ווען אַלע צוזאַמען. נישט אַליין זיין, ווי איר, נאָר אַ טייל פון אַ קלאַס.

ל י פּ מ אַ ן

און אַז קלאַס, מעג מען שוין דעם צער פון אַזוינער, ווי ראַיע, טרעטן אונטער די פיס?

מ י נ ע

בלייך

וועו איר וואָלט נישט געווען ליפּמאַן פאַר מיר, וואָלט איך —

טוט אַ שמיץ דאָס קלייד, וואָס ליפּמאַן האָט איר געגעבן. אָפּ מיט האסט, איבערלאָזנדיק ליפּמאַנען אין פארגאפונג.

קיידי און סיידי קומען ארויף, לאָזן זיך אוועק טאַנצן, דרייען זיך לייכט, ווי פליגן, ארום די קוימענס און די אָפּרייטאָרס. ליפּ־מאַן אַ צעטומלטער, מיט ווייטיקדיקן שמייכל אויפן פּנים, קוקט נאָך ווי זיי טאַנצן

ק י י ד י

אין טאַנץ

שלאָפן די קאַוואַליערן.

ס י י ד י

סאם קאוואַליערן.

ק י י ד י

אַ ליכטיקער הימל, קוק.

ס י י ד י

און באַיעס אין פענצטער אין אַלע.

ווארפן לופט־קושן

ק י י ד י

צו ליפמאַנען

אירווילט טאַנצן?

ל י פ מ אַ ן

ניין.

ס י י ד י

אָן אפשר יאָ?

ק י י ד י

און אפשר ניין?

ס י י ד י

אפשר יאָ, אפשר ניין, אפשר יאָ —

דרייען זיך אין א רינג צו ליפמאַנען

ל י פ מ אַ ן

רוקט זיך מיט דער פלייצע צום ארויסגאנג

ניין, ניין.

אַפּ

קיידי

מיסטער גאָלד — אַ שיינער, יאָ?

סיידי

אָ, זייער.

ראַיע קומט אַרויף ווידעראַמאָל

קיידי

זי איז שוין דאָ די אַלטע מויד.

סיידי

נעכטן האָט מיך מיסטער גאָלד געפירט אַהיים מיט זיין מאַשין.

קיידי

היינט וועט ער מיך פירן.

סיידי

הי איז איי דזשענטלמען.

קיידי

אָ, איי גייס דזשענטלמען צו ראַיען מיט חוזק קומט טאַנצן.

ראַיע קערט זיך אַוועק פון זיי

סיידי

טאַנצט מיט אונז, טאַנצט מיט אונז.

קיידי

אפשר ביין, אפשר יאָ, אפשר ניין.

טאַנצן אַרונטער מיט חוזק־געלעכטער, באַגעגענען זיך אין טיר מיט באַרקאַנען, שלאָגן זיך אָפּ אָן אים. שרייען אויס: בוּ. אָפּ

באַרקאַן

צו ראַיען נישט דרייסט

איך זוך אייך אַרום.

ראַיע

גאַליק

נו, געפינט מיך.

באַרקאַן

איר מאַכט, אַז דער גאַנצער שאַפּ זאָל מיך באַרעדן.

ראַיע

שטאַרקט זיך נישט צוזאַמענברעכנ

מיר גיסט זיך בלוט פון האַרץ.

באַרקאַן

בלוט. בלוט. איך האָב פיינט אַזוינע רייד.

ראַיע

איך ווייס, איר האָט מיך פיינט.

באַרקאַן

נישט דאָס האָב איך געזאָגט.

ראַיע

איר דאַרפט שוין נישט זאָגן.

באַרקאַן

רעדט שטילער.

ר אַ י ע

עס שרייט אין מיר. איר פֿייניקט מיך. איר האָט דאָך שוין געמאַכט פֿון מיר —

ב אַ ר ק אַ ן

הערט אויף.

ר אַ י ע

וואָס פֿאַרלאַנג איך דען? אַ ביסל ווייכקייט. אַ וואַרימען שמייכל. מיט אַ פֿאַרשטיקט קול פֿאַר אַלץ, פֿאַר אַלץ, פֿאַר אַלץ.

ב אַ ר ק אַ ן

איר מאַכט אַ וועזן פֿון אַזאַ קלייניקייט, וואָס איך האָב פֿאַרגעסן קומען נאָך אייך.

ר אַ י ע

און וואָס איז געווען נעכטן נאַכט? נעמט ארום איר קאָפּ איך ווייס, אַז ס׳איז מיאוס, וואָס איך רעד אַזוי. אַ בעטלערין. אַ גאַנץ לעבן אין עלנטקייט באַ דער נאָדל, אַרויסגעקוקט אויף אַ מענטש. ערשט איר טראַכט זיך אויך - אַן אַלטע מויד, מען קען טון מיט איר וואָס מען וויל, און דערנאָך —

ב אַ ר ק אַ ן

לייגט ארויף א האנט אויף איר אקסל

איך בין נישט אַזאַ גזלן.

ר אַ י ע

אייער צוזאָג חתונה האָבן — וואָס וויל איך דען? אַן אייגן ווינקל. רו אַ ביסל.

באַרקאַן

איך האָב אייך אָבער געזאָגט: אַ פריער איינאָרדנען אַ ביזנעס פאַר זיך אַליין. מירן אַליין עפענען אַ שאַפּ. איך האָב געטראַכט: דער סעזאָן קומט. ערשט, איר הערט דאָך, אַ שטרייק רוקט זיך גאָר.
קוקט זיך ארום טאָמער אַ שטרייק —

ראַיע

שפּרינגט אויף

איך פאַרשטיי וואָס איר מיינט.

באַרקאַן

וואָס אַזאַ ציטער אויף אייך?

ראַיע

מיט שרעק

סקעבן?

באַרקאַן

איך האָב געוווסט, אַז איר וועט אַריינפאָרן מיט אייער פרומ־קייט.

ראַיע

אויסער זיך

מיר זענען אַרבעטער. כאַפּט אים אָן פאַר א האַנט באַרקאַן!!

באַרקאַן

רייסט ארויס זיין האַנט

איך זאָג פריער, איך וועל נישט שטרייקן.

אָפּ

ר אַ י ע

מיט די הענט אויפן קאָפּ

ווּהין טרייבט מיך דערדאָזיקער מענטש ?

עס קומט ארויף מינע, זעט ווי ראיע שטייט מיט די הענט איבערן קאָפּ

מ י נ ע

וואָס איז אייך, ראַיע ?

ר אַ י ע

לאָזט מיך.

אַפּ ארונטער. עס קומט ארויף וואָלף, מינע שפּאַנט ארום הין און צוריק

וו ו ל ף

ווי ער וואָלט זיך ווערגן.

איך וויל מיט אייך רעדן.

מ י נ ע

מיט אויגן צו דער ערד

רעדט.

וו ו ל ף

פאַרגיט מיר.

מ י נ ע

גיט א מאך מיט דער האַנט

אַך !

וו ו ל ף

שנאה האָט דאָך אויך אַ גרענעץ.

מ י נ ע

לאָזט מיך צורו.

װ ו ל ף

פאַרװאָס אַזױפיל פאַראַכטונג?

מ י נ ע

איך טוט עס װײ?

װ ו ל ף

יאָ.

מ י נ ע

איך האָב אײך אַרױסגעריסן פון מײן האַרץ.

װ ו ל ף

פין אַזױפיל ליבע —

מ י נ ע

מיט ציטער

גײט אַװעק!

װ ו ל ף

נו, אמת, איך האָב זיך צופיל אַרײנגעצױגן אין ביזנעס, אין געלט, אַז דאָס גאַנצע פריערדיקע לעבן מײנס האָט זיך צעװאַקלט, פונאַנדערגעפאַלן. און איר זענט נישט געװען דאָ... איך בין געװען אַלײן... װאָס האָב איך פון מײן געלט? איך שרײ. מײן לעבן איז אױסגעלײדיקט... אַ באָרדער באַ גולדן... אָן פרײנט, אָן ליבשאַפט.

מינע

איר האָט דאָך אַ סך געלט — קויפט אייך ליבשאַפט.

וואָלף

די ציין קלאַפּן אים

נו, פאַרקויפט זיך.

מינע

גייט אַוועק פון דאַנען.

וואָלף

אַ וואַקלדיקער

איר האָט זיך אַריינגעשלייכט אין שאַפּ צו מיר ווי אַ בייזע דער־מאַנונג. אַזוי ווי צו נעמען נקמה פון מיר.

מינע קערט זיך אַוועק, פאַרבאַרגט איר פּנים

וואָלף

צוועלף יאָר זענען אַוועק פון דער צייט, וואָס מיר האָבן זיך צע־זעגנט אין דערפל דאָרט, אין סיביר. יאָ, אמת, ס׳איז גרויס דער שפרונג פון דעם, וואָס איך בין געווען אַמאָל און פון דעם, וואָס איך בין איצט. איך האָב מיך געלאָזט אַריינגעשלונגען צו ווערן פון דעם היגן לעבן. און דאָס היגע לעבן א׳ז בייז, מינע. בייז און עסט אויף. גיט זיך אַ כאַפּ ניין, ניין, איך בעט נישט קיין אַנט־שולדיקונג. איך וויל זיך נישט פאַרענטפערן... יאָ, איך בין זיך מודה: איך האָב אָן אַלץ און אַלעמען פאַרגעסן. אפילו אָן אייך —

מינע

א׳ז דאָך גוט. געקומען צום ריכטיקן תּכלית.

וואָלף

שטיל

אָבער זינט איר זענט אַריינגעקומען אין שאַפּ צו מיר, פיל איך, אַז אַלץ אין מיר ווערט צעריסן. מינע, איר זענט ווי אַ שווערד אויף מיין האַלז. פּויזע גורל, אָדער צופאַל האָט אייך אַוועקגעזעצט באַ מיינס אַ מאַשין איר זאָלט אָטעמען אויף מיר מיט שנאה און פאַראַכטונג. צו וואָס זענט איר געקומען בעטן באַ מיר אַר־בעט?

מינע

מיט אַ בלייך געזיכט

איר זעט פאַר מיר אַ באָס, ווי אַלע באָסעס.

וואָלף

הייס איך אייך נישט קומען מער! זוכט אייך אַ דזשאַב! קומט אין אָפיס, איך וועל אייך באַצאָלן.

מינע

איר האָט נישט קיין רעכט מיך אַרונטערצושיקן.

וואָלף

שרייט

איך האָב רעכט! איך האָב! לאָזט זיך צו דער טיר, בלייבט שטיין נו, און אַז איך וועל זיך אָפּזאָגן פון שאַפּ?

מינע

קוקט אים אָן שאַרף

נישט צוליב מיר. צוליב זיך.

עס קומען אַריין היימי, פיליפ, בער. פיליפ מיט אַ הארמאָשקע אין מויל. וואָלף אָפּ האַסטיק

הײמי

קוק זײ אָן די אָפּרײטאָרס, אױסגעלײגט זיך װי באַם טאַטן אין װײנגאָרטן.

בער

אױפשטײן. אױפשטײן.

פיליפּ

טאַנצן.

שלעפּט די שלאָפנדיקע פאַר די פיס. יענע כאַפּן זיך אױף

ערשטער אָפּרײטאָר

אַ כאָליערע.

הײמי

אָן־רופן די מײדלעך פון אַנטקעגן. מיסטער בער, איר זענט דאָך אַ בריה.

זײ אַלע דרײ װינקען מיט די הענט צו די אנטקעגנדיקע פענצ־טער. די אָפּרײטאָרס קומען אױך צו

בער

שרײט

שפּרינגט איבער אַהער. שטרעקט אױס זײנע אָרעמס איך װעל אײך אַרײנכאַפּן אין מײנע ידים.

ערשטער אָפּרײטאָר

ידים פון אַ פרעסער. ער װעט אײך אױספרעסן, מײדע־לעך.

בער

דאָס אָפּרײטאָרל דברט שױן —

פ י ל י פּ

איך וויל טאַנצן, צו אַלדי שוואַרצע יאָר. צו מיינען איר טאַנצט?

מ י נ ע

נישט איצט.

גוידי לויפט ארויף אן אימפעטיקע קייכנדיק פון געלעכטער

פ י ל י פּ

גוידי, גוידי — טאַנצן.

ג ו י ד י

אַי מיינע זייטן! איך וועל עס נישט אויסהאַלטן. אַזוינע יאָלדן.

אַ ל ע

וואָס? וואָס?

ג ו י ד י

אין אימפעט פון לאכן

צוויי בייע אָפּרייטאָרס באַ אונז. אַ פּאָר טעג ערשט. אַ יינגערמאַן און אַ יינג ווייבל. פרעמדע איינע צו די אַנדערע.

ע ר ש ט ע ר אָ פּ ר י י ט אָ ר

זיי זיצן דאָך לעבן מיר. נו? נו?

ג ו י ד י

מיינען מיר, אַז זיי קענען זיך נישט איינער מיטן צווייטן, ערשט — איך גיי אויסגעפינען אַ שטיקל וואַרע צווישן די פּאַר־שטעלטע טישן, איז וואָס מיינט איר? — זיי זיצן זיךביידע און־

טער אַ טיש אַרומגענומען, און קושן זיך... דער גאַנצער שאַפּ איז אויף.

עס לויפן ארויף א יינגערמאן און א יינג ווייבל פּאַרסאַפּעטע, און אַלע פון שאַפּ נאָך זיי. אויף לייבל, טומל, געלעכ־טער

יינג ווייבל

צו גוידין

מרשעת.

גוידי

דרייט זיך און ליאַרמט

יאָלדן אַזוינע. אַז מען וויל זיך קושן מיט אַ פרעמדן מאַן, דאַרף מען זיך באַהאַלטן אונטער אַ טיש? יאָלדן.

יינג ווייבל

נישט קיין פרעמדער. ער איז מיין מאַן.

גוידי

אייער מאַן? און איר קושט זיך מיט אים אונטערן טיש? הוראַ!

גרויס געלעכטער

יינג ווייבל

אַ באַנטש מיט מערדער! —

מינע

פאַרוואָס האָט איר טאַקע געדאַרפט פאַרלייקענען, אַז איר זענט מאַן און ווייב?

יינג ווייבל

איך האָב נישט געוואָלט מען זאָל וויסן, אַז איך גיי אַרבעטן נאָך דער חתונה. איר ווייסט דען נישט, וואָס שאַפּ איז? ס'איז דאָך אַ וואַלד מיט גזלנים. איך האָב נישט געוואָלט, מען זאָל וויסן, אַז מיין מאַן קען נאָך נישט מאַכן קיין לעבן. איר זעט דען נישט — אַרבעטער זענען דאָס? בלוט־צאַפּער. *וויינט, טייטלט אויף גוידין זי איז* שולדיק.

יינגערמאַן

צו גוידין

וועו איר זענט נישט קיין פרוי, וואָלט איך זיך מ'ט אייך אָפּגערעכנט *נעמט דאָס ווייבל פאר א האנט* קום פונדאַנען.

לייבל

האסטיק צו גוידין

איך האָב געמיינט, איר זענט בעסער, ערשט איר זענט די זעלבע ווי אַלע.

גוידי

צעטומלט

לייבל, וואָס?

לייבל

מען טאָר אייך נישט ליב האָבן.

אָפּ

פיליפּ

איך אַ מענטש!

ה י י מ י

פיליפ און לייבל וועלן גיין אויף אַ דועל.

מ י נ ע

איר האָט געטון שלעכט, גוידי.

ג ו י ד י

לויפט צו צום ווייבל מיט געבעט

פליז, פליז, איך האָב גאָרנישט געמיינט --

ו ו י י ב ל

שטויסט זי אָפּ פון זיך מיט כליפּעניש

שלאַנגען!

פאָרל אָפּ. גוידי שטייט אַזוי ווי זי איז אויף גרייט פונאַנדערצע-
וויינען זיך

פ י ל י פ

שפייט אויף דעם, גוידי.

ג ו י ד י

צו פיליפן

אַוועקט.

פאַלט צו צום קוימען און צעוויינט זיך

מ י נ ע

וויינען איז נישט נייטיק, גוידי.

פ י ל י פ

וואָס האָט איר זיך צעיאָמערט? מען וועט היינט נישט טאַנצן גאָר?
קיידי! שפּילט אויף דער הארמאָשקע קיידי! קאָם אַן!

קיידי און סיידי נעמען טאנצן. די מערסטע נאָך זיי. אין דער צייט פון טאנצן קומען ארויף אויף ליפמאן און ראיע און באַר־קאַן, נעמען נישט קיין אַנטייל. אונטערן ריטם פון טאנץ קען זיך גוידי נישט צוריקהאלטן. איר קערפער נעמט, נישט ווילנדיק, זיך באַוועגן, זי רייסט זיך אָפּ פון איר פלאַץ און לאָזט זיך אויף אַוועק. פיליפּ כאַפּט זי און צעטאנצט זיך מיט איר

פיליפּ

אָט אַזוי, גוידי, אָט אַזוי.

לייבל

לויפט פלוצלינג ארויף מיט א צייטונג אין האנט און שרײַט א צעפלאַמטער

שטרייק! דזשענעראַל־שטרייק!

עס ווערט שטיל. בער רייסט די צייטונג פון לייבלס האנט

בער

מאָרגן; הוראַ!

אלע הייבן אויף א גרויס הורא

פיליפּ

וואָס אַזוינס די שמחה?

מינע

אוודאי אַ שמחה, אַ גרויסע.

בער

אוי, ועט מען כוואַשטשען.

ערשטער אָפּרייטאָר

אָנשאַרפן אָט די צוויי באָמבעלעך.

הייבט זיינע פויסטן

היימי

מען דאַרף פונדעסטוועגן דורכשמועסן זיך.

מינע

ס׳קען דאָך גאָר קיין צווייפל נישט זיין, אַז מיר וועלן אַלע אַרונטער אין שטרייק —

היימי

יאָ, אָבער —

דריטער אָפּרייטאָר

אָט האָט איר אייך שוין אַן אָבער, — אונזער שאַפּ איז דען אויך אַ שאַפּ? — אַ ווייבערישע שול.

היימי

ווען איר וואָלט דאַרפן געבן עסן אַ ווייב מיט פיר קינ־דער —

ערשטער אָפּרייטאָר

באַגראָב זיי.

באַרקאַן

אָט האָב איך נישט קיין קינדער, פונדעסטוועגן פאַרלאַנג איך אויך מען זאָל באַ מיר אַ פריער פרעגן — צי דאַרף מען איצט שטרייקן.

דריטער אָפּרייטאָר

נישט אַנדערש? מען זאָל קומען אייך פּערזענלעך פרעגן?

בער

קוקט אים אָן דעם יחוס!

באַרקאַן

מען פרעגט באַ קיינעם נישט אָן און מען באַשליסט זיך.

ערשטער אָפּרייטאָר

נו, אדרבא, שטרייקט נישט, וואַשע פּרעוואָסכאָדיטעלסטוואָ, דע־זיינער. נעמט אַרונטער די היטלען פאַר אים, מיסטער באַרקאַ־נונו.

בער

מאָרגן וועלן אַלע שעפּער גענעצן.

דריטער אָפּרייטאָר

און מיר — אין פּיקעט ליין.

לייבל

און זאָל עמעצער פּרוּוון סקעבן.

בער

אַנו! זאָל ווער פּרוּוון —

גוידי

מיר וועלן נישט לאָזן סקעבן. לייבל, איר זענט דאָך שוין נישט אין כּעס אויף מיר כאַפּט אים אַרום באַיעס, פרייליך זאָל זיין, וואָס געווען איז געווען. איצט איז אַנדערש. יום־טוב. איך האָב ליב שטרייקן.

בער

הוראַ פאַר קווין גוידי!

חברה כאַפּט גוידין, הייבן זי אין דער לופטן

גוידי

מען דאַרף אויסקלויבן געזונטע חברה אויף פיקעטן.

ראַיע

וועלכע איז געשטאַנען גאָר אַן אַ זייט

אַלע זאָל פיקעטן.

באַרקאַן

מורמלט

מישט זיך נישט.

ראַיע

איך זאָג — אַלע זאָלן פיקעטן!

מינע

אמת, גערעכט. אַלע.

קיידי

פון מיינעטוועגן — אַי דאָן קער.

סיידי

אַי דאָן קער טו.

גוידי

ערשט איצט קומט טאַנצן. אויף אַן אמת, לייבל, מיט מיר טאַנצן?

לייבל

טוט אַ כאַפּ גוידין און לאָזט זיך אַוועק אַ שווינדלדיקס

יאָ, גוידי.

אַלע

אפלאָדירן

גוידי

איר אויך, אַלע.

מינע

איצט טאַנץ איך אויך. טאַנצט מיט מיר, ליפּמאַן.

ליפּמאַן רוקט זיך אויף צוריק

מינע

איך בעט אייך —

נעמט אים ארום שטאַרק, ליפּמאַן מיט פרייד גייט איר נאָך טאַנצן

ערשטער אָפּרייטאָר

האַ! ניו־יאָרקעלע, קוקט, אַ שטעטעלע! —

אַלע טאַנצן מיט גרויס אימפּעט. פון ווייטע געביידעס שטורמט דזשעז און אויך הורא־געשרייען

לייזער

קומט ארויף

מיסטער וואָלף האָט געהייסן זאָגן, אַז ס'איז שוין איינס דער זייגער. מען דאַרף אָנהייבן אַרבעטן.

ג ו י ד י

קומט אַהער, ר׳ לייזער, קומט טאַנצט מיט אונז.

ל י י ז ע ר

מיסטער וואָלף זאָגט, ס׳איז שוין איינס דער זייגער.

ג ו י ד י

לאָזט אים דעם מיסטער וואָלף. ערב יום־טוב היינט. מאָרגן שטרייק, ר׳ לייזער.

כאַפּט דעם אַלטן און דרייט זיך מיט אים

ל י י ז ע ר

לאָז, טאָכטער, צו אַלט צו טאַנצן. דיר איז גוט צו זאָגן שטרייק. אָבער היטן דעם שאַפּ דאַרף מען דאָך.

ג ו י ד י

שטרייקט אויך, היט נישט.

ל י י ז ע ר

און טאָמער אַ פייער, חלילה?

ג ו י ד י

זאָל ברענען.

ו ו א ל ף

קומט ארויף

שוין נאָך איינס.

ג ו י ד י

וועמען אַרט עס?

ו ו ו ל ף

וואָס מיינט איר?

ג ו י ד י

לאָזט עס אָפּ, מיסטער וואָלף, קומט מיט אונז, צוזאַמען שטרייקן.

ל י י ז ע ר

כע־כע־כע, קענן ווענען זאָל מיסטער וואָלף שטרייקן?

ג ו י ד י

קעגן זיך אַליין.

ו ו ו ל ף

שטייף

וויצן אייערע לאָזט אויף מאָרגן, און היינטיקער טאָג איז נאָך מיינער.

ג ו י ד י

גיפטיק

היינטיקער טאָג איז נאָך זיינער.

ו ו ו ל ף

איך זאָג — עס איז שוין נאָך איינס.

היימי און פּיליפּ לאָזן זיך שנעל אַרונטערגיין

ק י י ד י

אַי דאָן קער.

ס י י ד י

אַי דאָן קער טו.

ג ו י ד י

קומט, באַיעס, היינטיקער טאָג איז נאָך זיינער.

אַ ל ע

מיט געלעכטער

נאָך זיינער.

ד ר י ט ע ר   אָ פ ר י י ט אָ ר

זינגט

שטייט אויף איר אַלע ווער ווי שקלאַפן –

אַלע כאפן אויף דאָס געזאנג, הייבן אויף זייערע הענט און גייען אנטקייגן וועלפן. וועלף, א בלייכער, רוקט זיך אויף הינטער, שפארט זיך צו צו דער וואַנט, אַ צוזאמענגעבויגענער, אונטער דעם האָגל פון געזאנג

פ אָ ר ה אַ נ ג

דריטער אקט

שאפ. טיף אין נאכט. די פענצטער פארהאנגען. מען סקעבט. פינצטערע, שרעקעדיקע שטימונג. פיליפ, היימי, בארקאן, סיידי און קיידי און א פאר אנדערע אפרייטארס. לייזער זיצט מיטן בעזים אין האנט. גולד העלפט ארויס. צוויי שטארקע שטייען באם אריינגאנג

בארקאן

אויפגערעגט

איך האב דאך געבעטן מען זאל בעסער פארהענגען די פענצטער, מיסטער לייזער.

גולד

גייט, מיסטער לייזער.

לייזער קריכט, פארעט זיך באם פענצטער לעבן בארקאנען

לייזער

ס'איז דאך גוט פארהאנגען. רבונו של עולם, וואס האבן זיי צו מיר אלע מיט די פענצטער? שוין זעקסטע נאכט. ציטערן ווי אין א וואלד. ארבעט נישט און ציטערט נישט.

באַרקאַן

מען פרעגט אייך נישט — מישט זיך נישט.

לייזער

נעמט און פאַרהאַקט די שויבן מיט ברעטער און פאַרטיק.

באַרקאַן

מישט זיך נישט, זאָגט מען אייך.

לייזער

נאַדיר אַ נייעם מין חצות!

באַרקאַן

בורטשעט דער אַלטער, נאָר ער בורטשעט.

עס דערהערט זיך פון ערגעץ אַ קלאַפּ. מען דערשרעקט זיך

ערשטער שטאַרקער

דאָן וואָרי.

לייזער

אין האַרץ רייסט זיך אָפּ פון יעדן שאָרך.

באַרקאַן

גייט אויף אייער פּלאַץ, גייט.

אַלטער אָפּ

היימי

מען וואָלט שוין סעטלען — אַן עק.

פיליפּ

נישט אַזוי גיך. —

היימי

נו, וואָס קען איך טון? אַ טאַטע פון פיר קינדער. איך אויף דיין פּלאַץ וואָלט נישט ריזיקירט.

פיליפ

נו, אדרבה, זאָלן די גרינהאָרנס מיך קומען אַרונטערנעמען.

היימי

מער וועט נישט פעלן. איך זאָג דעס אמת — איך האָב מורא.

פיליפ

איר זענט נאָך ליגנער אויך. דו און באַרקאַן. באַטאָג קריכט איר אַרום אין סטרייק־האָל — שטרייקער, כלומרשט, און באַנאַכט — —

היימי

נו, וואָס זאָל איך טון? אַ טאַטע פון פיר קינדער.

גולד

ווער פון אייך וויל האָבן אַ בייס, באָיעס? מיסטער לייזער, די קאַווע איז פאַרטיק?

לייזער

שוין פון לאַנג פאַרטיק.

גולד

דערלאַנגט, פּליז. קומט אַהער אַלע. פאַרהאַן פרוכט אויך און קענדי, — סיידי, קיידי.

ס י י ד י

איך גיי אַהיים.

ק י י ד י

איך גיי אויך אַהיים.

ג ו ל ד

וואָס עפּעס?

ס י י ד י

איך האָב מורא.

כליפּעט

ק י י ד י

איך האָב אויך מורא.

כליפּעט אויך

ב אַ ר ק אַ ן

זאָלן זיי גיין און נישט פאַרקלאָגן די קעפּ.

ג ו ל ד

צו באַרקאַנען

פליִז! צו די מיידלעך איר קענט איצט נישט גיין. נאָך איין שטונדע איך וועל אייך מיטן מאַשין אַוועקפירן. איר זעט דאָך, אַלץ איז באַוואָרנט. אָט איז קאַווע און קייק, נעמט.

ס י י ד י

איך וויל פרוכט.

קיידי

איך וויל אויך פּרוכט.

גולד

נו, גוט. אָט איז קענדי אויך. עפנט א שאַכטל און טראָגט אונטער אַלעמען. אַלע נעמען, חוץ שלמה־חיים נו, און איר, ר׳ שלמה־חיים?

שלמה־חיים

איך וועל אויך נישט קומען מער אַרבעטן.

פּיליפּ

אַרבעטן און קרעכצן.

גולד

פּליז, פּיליפּ. — ס׳איז דאָ כשרער וואָרשט פאַר אייך, ר׳ שלמה־חיים. בּיסטער לייזער, איר האָט צוגעגרייט כשרן וואָרשט?

לייזער

צוגעגרייט.

שלמה־חיים

א דאַנק, כ׳וויל נישט עסן.

גולד גיסט אָן קאַווע, דערלאַנגט יעדן, אַלע נעמען, זאָגן: טיינקס

גולד

צו שלמה־חיים

איר טאָקע נישט?

שלמה־חיים

נאָך לאַנג אַרבעטן היינט?

גאָלד

נאָך אַ שטונדע. צו די שטאַרקע קאַם היר, באָיעס, העוו איי קאַפּע.

ביידע שטאַרקע קומען צו, נעמען קאַווע און עסנוואַרג

גאָלד

נעמט קענדי אויך, נעמט.

ביידע נעמען און זאָגן אויך „טיינקס”. צוריק צו זייערע פּלעצער

שלמה־חיים

שיינע שומרים, אָך און ווי.

גאָלד

מיסטער לייזער, גייט אַריין אין אָפיס און גיט אַ קוק צי מיסטער וואָלף איז שוין אויפגעשטאַנען.

לייזער

בין געווען דאָרט. ער שלאָפט נישט.

גאָלד

וואָס טוט ער?

לייזער

ער ליגט. וויל זיך נישט אויפהייבן. בייז — אַ שרעק.

גאָלד

עסט — איך קום באַלד.

אָפּ. אנדערע עסן, אנדערע נעמען זיך צוריק ארבעטן. קיידי און סיידי שפּרינגען ארויס און כאַפּן א לייכט טענצל

ש ל מ ה ־ ח י י ם

אָט געווײנט און אָט געטאַנצט.

פ י ל י פ

דאָס האָב איך ליב.

וויגט זיך אַליין אונטערטאַנצנדיק

ל י י ז ע ר

אונטער דער נאָז, בייז, ווי צו זיך אַליין

אַ העזה, אַ חרפה. וואָלף איז בייז און שעמט זיך פאַר מיר. אוודאי. קאָווע קאָך פאַר זיי. אויף מײַנע אַלטע יאָרן סקעבס באַדינען.

ב אַ ר ק אַ ן

נאָר ער בורטשעט. מיט געשריי די פענצטער זענען ווידער ארויפגערוקט. צום טייוול. מיסטער לייזער!

לייזער קריכט צום פענצטער מיט גרויס כעס

ל י י ז ע ר

זיי וועלן מיך משוגע מאַכן.

וואָלף קומט ארויס מיט גולדן. וואָלף — בייז, מרה־שחורהדיק, מיט צעריסענעם שלאָף אויפן פנים

ו ו אָ ל ף

פינצטער

טאַנצט נישט.

גולד

צו וואלפן

איך בעט אייך, פראַוועט דאָ נישט קיין שטיק! צו די מיידלעך איר ווילט טאַנצן אַ ביסל — טאַנצט.

וואלף

בינאַטערער נאָך

טאַנצט נישט!

מיידלעך אָפּ צו זייערע פּלעצער

גולד

צו וואלפן

איר זענט פון זינען אַרונטער?

וואלף

נאָך נישט.

גולד

גייט אַהיים און שלאָפט זיך אויס.

וואלף

איך פרעג בײַ אייך נישט קיין עצה.

גולד

אָבער דאָ איז נישט קיין פּלאַץ —

וואלף

געשריי

גענוג צו אַרבעטן!

גולד שטופּט אים אויף צוריק, פאַרשטעלט אים דאָס מויל

גאָלד

הערט אויף, זאָג איך אייך!

וואָלף

צומאַכן דעם שאַפּ! אַהיימגיין! אַלע!

גאָלד

איר וועט מיך אַרויספירן פון געדולד —

וואָלף

אַן ענדע זאָל נעמען!

גאָלד

איר שפּילט אַ שפּיל, צי וואָס? צי אַ בייזער חלום האָט זיך אייך געחלומט?

וואָלף

יאָ, אַ בייזער חלום האָט זיך מיר געחלומט. איך האָב נאָך אַ דעה דאָ.
גיט אַ געשריי מיטאַמאָל סקעבס!

גאָלד כאַפּט אים אַרום, שלעפּט אים אַריין מיט שווערקייט אין אָפיס. אַלע האָבן אויפגעציטערט. גאָלד קומט אַרויס צוריק.

גאָלד

מיסטער וואָלפן איז עפּעס נישט גוט געוואָרן.

שלמה־חיים לייגט אַוועק די אַרבעט און לאָזט זיך אַוועקגיין

שלמה־חיים

איך גיי אַהיים.

גולד

מיט בעשריי

איר זאָלט זיך שוין שטעלן אויף אייער פּלאַץ צוריק. מאָרגן, אַז איר וועט נישט וועלן קומען — געזונטערהייט. איך וועל קריגן אַנדערע. אָבער איצט, אַז איר זענט דאָ, וועט איר גיין גלייך מיט אַלעמען אַהיים. אייך האָב איך מיט געוואָלט נישט געבראַכט אַהער.

שלמה־חיים

איר האָט מיך אָנגערעדט מיט זיסע ריידעלעך.

גולד

איר זענט אַ קינד, וואָס מען קען אייך איינרעדן?

שלמה־חיים

ס'איז מיר נישט ניחא. זונה־געלט צאָלט איר אונז. איך בין אַן על־טערער ייד. איך שעם מיך.

גולד

צו אַלעמען

ער וויל אַהיימגיין פריער פון איין. איר קענט עס דער־לאָזן?

היימי

מיט שרעק

ניין, ניין. אַלע צוזאַמען. לאָזט נישט, מיסטער גולד.

באַרקאַן

דאַכט זיך צוזאַמענגערעדט זיך. נו, גיי, פאַרלאָז זיך אויף אַזוינע — מאַך מיט זיי אָפּ —

שלמה־חיים

וואָס, אפשר ווילט איר אויך אחדות?

גולד

צו די שטאַרקע

לאָזט קיינעם נישט אַרויס.

ערשטער שטאַרקער

צו שלמה־חיימען

גיי אַרבעטן, אַלד מען.

שלמה־חיים

אָבער, אַז איך וויל גיין אַהיים —

ערשטער שטאַרקער

יו קענט —

שלמה־חיים

אָבער, אַז איך וויל גיין אַהיים.

צווייטער שטאַרקער

גיי אַרבעטן, גיי.

שטויסן שלמה־חיימען אויף צוריק. שלמה־חיים קען גאָרנישט מאַכן. ער קומט צו צו זיין טיש. נעמט זיך נישט מער צו דער אַרבעט. שטייט מיט דער פּלייצע צו אַלעמען די גאַנצע צייט שטום.

גולד

צו שלמה־חיימען

נישט געריכט זיך אויף אייך. ווי קומט עס צו אייך?

שלמה־חיים ענטפערט נישט

גולד

פּאַר פּיקעטס דאַרפט איר נישט מורא האָבן. אויב זיי וועלן שוין אפילו יאָ דערוויסן זיך און קומען — גייט איר אייך אַלע אַרויס מיט די פייער־טרעפּ צום הויף צו. איר ווייסט דאָך ווו —

אַלע ארבעטן, שווייגן

ערשטער שטאַרקער

בא דער טיר

שמענדריקס.

צווייטער שטאַרקער

קייקס.

ערשטער שטאַרקער

זעקסטע באַכט שוין.

צווייטער שטאַרקער

שטיי און גענעץ.

ערשטער שטאַרקער

שטרייק וועט אַריבערגיין און אפילו קיין ביסל „פּאָן" נישט האָבן.

גענעצן

צווייטער שטאַרקער

יעס, יעס, אַ ביסל דורכלופטערן די פויסטן.

ערשטער שטאַרקער

לאָמיר גאָר בעטן אַ רייז.

צווייטער שטאַרקער

צען דאָלאַר אַ רייז. טאָמער גיט ער נישט —

ערשטער שטאַרקער

לאָזן מיר איבער און —

צווייטער שטאַרקער

און מיר שטרייקן.

לאַכן פון איינפאַל

ערשטער שטאַרקער

מיסטער גולד.

גולד קומט צו

צווייטער שטאַרקער

מיר ווילן אַ רייז.

גולד

וואָס הייסט?

ערשטער שטאַרקער

נישט גערעדט לאַנג. צען דאָלאַר אַ רייז.

צווייטער שטאַרקער

מיסטער גולד, אויב איר זאָגט איין וואָרט נאָך —

גולד

אָלרייט, באָיעס.

קלאַפט זיי איבער דער פּלייצע. אָפּ. מען אַרבעט. פּלוצלינג — אַ קלאַפּ אין טיר. שרעק וואַקסט

ג ו ל ד

צו דער טיר צו

נישט מורא האָבן.

צ ו ו י י ט ע ר ש ט אַ ר ק ע ר

עפּעס אַ שטילער קלאַפּ.

ע ר ש ט ע ר ש ט אַ ר ק ע ר

עפנט די טיר. קוקט אַרויס. זאָגט גלייך

נישט זיי, באַיעס. אַרבעט, אַ פּרוי בעט מען זאָל זי אַריינ-
ל זן

ב אַ ר ק אַ ן

מען דאַרף קיינעם נישט אַריינלאָזן —

פאלט צו מיט זיין פּנים צום טיש

גולד גייט אַרויס, קומט גלייך צוריק מיט ראַיען. ראַיע, אַ בלייכע, בלאָנדזשעט אַרום מיט די אייגן. זעט אויס ווי אַ לונאַטישע. אַלע קוקן זי אָן שטום. נעמען זיך אַרבעטן. באַרקאַן מאַכט זיך נישט זעענדיק

ג ו ל ד

וואָס האָט איר געוואָלט?

ר אַ י ע

איך דאַרף האָבן מיסטער באַרקאַן.

ג ו ל ד

מען האָט אייך געשיקט אויסשפּיאָנעווען?

ר אַ י ע

ניין, ניין.

ג ו ל ד

די פּיקעטס זענען הינטער אייך?

ר אַ י ע

איך בין אַליין. איך מוז זען באַרקאַנען —

ערשטער שטאַרקער

זאָגט דעם אמת.

ר אַ י ע

וויינענדיק

איך זאָג אמת.

ג ו ל ד

מיסטער באַרקאַן.

ב אַ ר ק אַ ן

קומט צו גלייך צו ראַיען

וואָס זענט איר געקומען? צו גולדן זי דאַרף מיט מיר עפּעס רעדן.

גולד אָפּ. באַרקאַן און ראַיע בלייבן אין דער צווייטער העלפט אין דער טונקל

ר אַ י ע

מיט אימפּעט און שרעק

קומט אַהיים.

ב אַ ר ק אַ ן

איך ווייס אַליין ווו מיין היים איז.

ר אַ י ע

איך וועל אייך נישט אָפּלאָזן —

ב אַ ר ק אַ ן

נו, זעצט זיך דאָ אױנוואַרט.

ר אַ י ע

באַרקאַן —

ב אַ ר ק אַ ן

אָדער זעצט זיך אַרבעטן — וועלן מיר צוזאַמען דערנאָך אַהיים־גיין

ר אַ י ע

איר ווילט זיך נאָך.

ב אַ ר ק אַ ן

וואָס זענט איר געקומען?

ר אַ י ע

איך קען נישט פאַרטראָגן דעם געדאַנק, אַז איר סקעבט.

ב אַ ר ק אַ ן

איך וויל נישט איר זאָלט מיך שפּיאָנירן. גייט ברענגט די פּיקעטס אַהער.

ר אַ י ע

נעמט בעסער אַ שער און שלאָגט מיך איבערן קאָפּ, איידער אַזוי

צו רעדן. אין סטרייק־האָל ווייסט מען שוין סיי־ווי, אַז באַ גולדן אַרבעט מען. פּיקעטס וועלן סיי־ווי קומען.

באַרקאַן

איך וועל נישט זיין איבעררַאַשט, אויב איר זענט עס געווען די, וואָס האָט אויסגעזאָגט —

ראַיע

יאָ, איך האָב עס טאַקע געדאַרפט טון. און איך בין נאָך געמיינער פון אייך, אויב איך טו עס נישט. מיין פליכט —

באַרקאַן

טאָ וואָס זענט איר מיך געקומען רופן? גייט טוט אייער פליכט.

ראַיע

שוין זעקס נעכט, אַז איך מאַך נישט צו מיט קיין אויג. איך בין אַ ליגנערין. איך ווייס, אַז מען סקעבט, און איך זאָג נישט אויס. און ווער סקעבט? באַרקאַן. און באַרקאַן איז פאַר מיר געוואָרן אַלץ. אַז איר סקעבט — בין איך דאָך אויך אַ סקעב.

באַרקאַן

איך סקעב נישט. איך אַרבעט, מער גאָרנישט. איך וויל מיטן שטרייק נישט האָבן וואָס צו טון.

ראַיע

צוזאמענגעבראָכן

גאָט מיינער. פאַרוואָס קומט עס מיר.

באַרקאַן

גייט אַהיים. איך בעט אייך.

ראַיע

יאָ. יאָ. איך גיי. סיי־ווי פאַרפאַלן. לאָזט זיך גיין, קערט זיך צוריק. אין פּנים באַרקאַנען מיט געוויין און האַס סקעב !

באַרקאַן

כאַפּט זי אָן פאַר די אַקסלען

שווייגט !

ראַיע

מיט וויינענדיקן געבעט פלוצלינג

באַרקאַן, ליבער, קומט אַהיים. איך בעט אייך.

באַרקאַן

איר האָט מיך ליב, און איר פירט זיך אויף אַנטקעגן מיר, ווי אַ שונא. קומט בעסער — העלפט מיר, זעצט זיך אַר־בעטן.

ראַיע

גאָט מיינער.

באַרקאַן

פאָלגט מיך, ראַיע. איך וועל ווערן אַנדערש צו אייך. איר וועט זען. איך וועל אייך ליב האָבן. מירן מאַכן אַ סך געלט. מירן אַליין עפענען אַ ביזנעס. איינאָרדנען אַ היים. אייגענע ווינקעלעך פיר איר ווילט דאָך אַ היים. רו.

ציט זי פאַר די הענט צו זיך

ר אַ י ע

אינגאַנצן אונטערטעניק, פאַרלוירן, גייט אים נאָך פאַרליבט. ווי
אין חלום. שטאַמלט

באַרקאַן. ליבער באַרקאַן.

באַרקאַן פירט זי צו צו איר מאַשין. זעצט זי אַדיין, אַלע מאַכן
זיך, אַז זיי זעען נישט

ג ו ל ד

גייט צו

מירן זיך איבערבעטן, ראַיע.

ר אַ י ע

שטעלט זיך אויף

ניין, ניין, לאָזט מיך.

עס דערהערן זיך שטאַרקע קלעפּ פון דרויסן. בייז און שטורעמדיק

ג ו ל ד

פאַרלעשן די לאָמפּן.

ש ט אַ ר ק ע

נישט מורא האָבן. מיר זענען דאָ.

קלאַפּעריי ווערט גרעסער. געבראַזג, ווי עפּעס ברעכט צוזאַמען

וו ו ל ף

קומט אַריין

מען זאָל נישט שלאָגן.

ג ו ל ד

גייט אייך צוריק ווו איר זענט געווען.

וואָלף

מען זאָל נישט וואַגן צורירן זיך צו עמעצן מיט די הענט!

גאָלד

צו די שטאַרקע

איר הערט, וואָס איך זאָג אייך. פאַרלעשט די פייערן.

אַלע פייערן פאַרלאָשן, אַ חוץ אַ רויט לעמפּל באַם אַרויסגאַנג.
פינצטער אין הינטערגרונט

וואָלף

איך זאָג נאָכאַמאָל: נישט צורירן זיך צו קיינעם.

הינטער דער טיר שטויסעריי און מהומה

גאָלד

און איך זאָג: עפנט די טיר און דערלאַנגט.

וואָלף

שטעלט זיך בײַ דער טיר

איך וועל נישט לאָזן צורירן זיך מיט אַ פינגער צו עמעצן. איך האָב
אויך אַ דעה דאָ.

גאָלד

מיסטער וואָלף, שטערט נישט, זאָג איך.

ערשטער שטאַרקער

גיי אַוועק פון טיר.

וואָלף

איר גייט אַוועק, באמת!

צווייטער שטאַרקער

כאַפּט אָן וועלפן

אַוועק פונדאַנען!

וואָלף

איך וועל נישט לאָזן שלאָגן. איך וועל נישט לאָזן.

ראַנגלט זיך מיט ביידע שטאַרקע. דער אַלטער לייזער ברעכט מיט די הענט. מישט זיך אַריין, קריגט גלייך אַ שטויס אַוועק. די שטאַרקע גיבן אַ זעץ וועלפן אָן דיל. ער פאַלט אַנידער און בלייבט ליגן. די שטאַרקע עפענען די טיר און גיבן זיך אַ וואָרף מיט די פויסטן. מען זעט גאָרנישט, מען הערט נאָר קולות. געפּעכטערייַ אַ פּאָר רגעס. גולד שטייט קאַלטבלוטיק און וואַרט. די פּיקניטס הינטער דער טיר האָבן געזיגט. די שטאַרקע זענען אַנטלאָפן. מינע, ליפּמאַן, לייבל, גוידי, בער און ערשטער, צווייטער, דריטער

אַפּרייטאָר קומען אַריין צעפליקטע, צעשויבערטע

בער

זיי וועלן שוין פאַרזאָגן אַ צענטן צו זיין שטאַרקע. ווער איז דאָ אין שאַפּ? מאַכט ליכטיק! דערזעט גולדן ווו זענען די סקעבס?

גולד

זוכט.

בער

שמייכלט, שמייכלט. נו, פאַרוואָס זענט איר נישט קיין שטאַרקער? נישטערט, שלעפּט אַרויס פון ערגעץ אַ טויט-בלייכן לייזער ווו זענען די סקעבס?

ל י י ז ע ר

מיט געוויין

וואָס בין איך שולדיק?

ע ר ש ט ע ר אָ פ ר י י ט אָ ר

אַ כאָל־ערע אין די ביינער. די ריפּן צעבראָכן.

מ י נ ע

דערזעט וואָלפן מיטן פּנים צום די.

ווער ליגט דאָ?

ג ו י ד י

אוי! ס'איז דאָך מיסטער וואָלף אַליין.

ל י י ז ע ר

דאָס האָבן זיי אים צעשלאָגן.

ל י פּ מ אַ ן

ווער?

ל י י ז ע ר

זיי — די יונגאַטשעס, די שיינע שומרים. וואָלף האָט זיי נישט גע־
לאָזט זיי זאָלן זיך וואַרפן אויף אייך. אויף די קני צו וואָלפן שטיי אויף,
אוי, ער איז צעבלוטיקט!

ו ו ו ל ף

נישקשה, נישקשה. שרייט נישט.

שטעלט זיך אויף

ל י פּ מ אַ ן

ווער האָט אייך געשלאָגן?

וואָלף

ס'מאַכט נישט, וואָס איז דער חילוק?

ליפּמאַן

נישט מיר דאָך.

וואָלף

ניין, נישט איר.

ליפּמאַן

באַ אייך איז צעבלוטיקט דער שטערן.

וואָלף

עס מאַכט נישט.

נעמט ארויס א טיכל, פארדעקט דעם שטערן

ערשטער אָפּערייטאָר

א פיין שטיקעלע טרימינג אויפן שטערן, מיסטער וואָלף — האַ?

ליפּמאַן

צו גאָלדן

און איר שטייט זיך אַזוי רויק מיט די הענט אין די קעשע־נעס?

גאָלד

יעס.

אָפּ אין אָפיס אריין

בער, לייבל, בוידי און די אָפּערייטאָרס נישטערן אין שאָפּ. גיבן מיטאמאָל א געשריי: ראַיע!

גוידי

ראַיע איז דאָ.

מען ברענגט צו פירן ראַיען. זי קען זיך קוים האַלטן אויף די פיס. איר פּנים פאַרשטיינערט

מינע

ראַיע — איר?

גוידי

נעכטן מיט אונז צוזאַמען געפּיקעט.

לייבל

סקעב!

ערשטער אַפּרייטאָר

אַלטע כאָליערע. סקעבבאַטשיכע.

ליפּמאַן

איך בעט אייך איינהאַלטן זיך אַ ביסל.

מינע

זי האָט געסקעבט.

ליפּמאַן

מינע — מיר האָבן דאָך אַזוי פיל מאָל גערעדט וועגן ראַיען — איר ווייסט דאָך — מינע.

מינע

נישטאָ קיין רחמנות.

ליפּמאַן

איך וויל הערן פון אייך אַליין, ראַיע.

ראַיע שטייט פּארגליווערט און רעדט נישט

ערשטער אָפּרייטאָר

עפן דאָס מויל, עפן, סקעבעאַטשיכע!

וואָלף

פון דער זייט

אויב ס׳קען מיר זיין דערלויבט, וויל איך בעטן איינזעעניש מיט ראַיען — זי האָט נישט געסקעבט. —

מינע

ס׳איז אייך גאָרנישט דערלויבט, גאָרנישט.

וואָלף

מען מעג מיר געטרויען.

מינע

שוין בעסער, ווען איר וואָלט געשטאַנען אַזוי שטייף און אונטער־שמייכלענדיק, ווי אייער צווייטער דזשענטלמען; ווער האָט אייך געבעטן איינשטעלן זיך פאַר אונז און זיין געשלאָגן? שוין בעסער, אַז איר שלאָגט.

וואָלף

מינע —

מינע

איך בין נישט מינע איצט. מיר האָבן געבראָכן אייערע טירן, מיר האָבן געשלאָגן איבער פּנימער און מען האָט אונז געשלאָגן —

זי — ראַיע — זי האָט פּאַרראַטן. אָט האָט נעכטן גוידי אַ גאַנצן טאָג אָפּגעוויינט, ווייל זי האָט אַ פּאַטש געטון אַ מיידל, אַ סקועב. נישט די געשלאָגענע האָט געוויינט, נאָר די שלעגערין, און איר געוויין איז געווען אונזער אַלעמענס. און אָט ווײנט ראַיע, און איר געוויין איז אויך אונזערער. אָבער וואָס פּאַר אַ געוויין איז דאָס ? — נישט איר דאַרפט בעטן פּאַר ראַיען. נישט איר.

וואָלף

יאָ, יאָ. איר זענט גערעכט. נישט איך... עס דאַרף אויסזען אַ ביסל קאָמיש אין אייערע אויגן, נישט אמת ? מיינע אייגענע שומרים האָבן מיך געשלאָגן. לאַכט קרום יאָ, יאָ, איצט איז גוט. די שומרים זענען אַוועק. לאָזט זיך צו דער טיר און אייך דאַנק איך, מינע. אייך דאַנק איך.

אָפּ

ליפּמאַן

מיר וועלן לאָזן ראַיען אַהיימגיין. און מיר וועלן גיין אין האָל.

מינע

ראַיע וועט גיין מיט אונז אין האָל אַריין.

לייבל

עס מוז נעמען אַן עק צו דער סקעבעריי.

ערשטער אַפּרייטאָר

סקעבס מוז מען פירן אין האָל אַריין, און זאָלן אַלע וויסן —

ליפּמאַן

מינע, ווי דערלויבט איר עס ? ווייסט איר דען נישט, אַז ראַיע איז אַנדערש ?

מינע

יעדער איז אַנדערש. אַ זכות קען מען געפינען אויף יע־דערן.

ליפּמאַן

דאָס מאָל אָבער מוז זיין אַן אויסנאַם; איך פאָדער, מינע; דאַרף איך דען אייך דערמאָנען, וואָס מיינט הונגער נאָך אַ ביסל גליק? —

מינע

איך ווייס, וואָס איר מיינט! נישט קיין תּירוץ. איצט איז שטרייק, מלחמה.

ערשטער אָפּרייטאָר

מיט סקעבּאַטשעס איז נישטאָ וואָס צו צערעמאָניען זיך.

ליפּמאַן

אַלץ מער אויפגערעגט, מיט היץ, כּמעט שטאַמלענדיק

שווייגט, זאָג איך. אויב איר וועט אויפהייבן ווער נאָך אַ בייז וואָרט אויף ראַיען — איך ווייס, וואָס דאָ טוט זיך. איר ווייסט אויך.

ערשטער אָפּרייטאָר

מיט אים נאָך שטימען

מיר ווילן נישט וויסן.

ליפּמאַן

וואָס שווייגט איר, מינע? ווי איז, אַז אַ מענטש ראַנגלט זיך און האָט נישט קיין כּוח צו באַזיגן? — און איר אַליין, מינע, — און איך — זוכן מיר דען נישט פערזענלעך גליק —

מינע

קוקט אויף ליפּמאַנען, ווי ער רעדט. גיט אַ קוק אויף זיך אַליין — ציטערט אויף. האַקט אָפּ מיטאַמאָל ליפּמאַנען שאַרף, ווי מיט אַ האַק

גענוג צעקראַכנקייט!

קערט זיך אַוועק, ווי מיט עקל

ראַיע

זאָל מען פירן. זאָל מען משפּטן.

אירע קני ברעכן זיך אונטער. זי לאָזט זיך אַראָפּ צום דיל אַזוי־ ווי אַן אונטערגעזעצטע. אַלע לויפן צו צו איר. הייבן זי אויף

ליפּמאַן

שטויסט אָפּ אַלעמען פון ראַיען. אויך מינען. נעמט ראַיען אונ־ טערן אָרעם

קומט מיט מיר. איך וועל אייך פירן אַהיים.

פירט זי נאָך זיך. גייט אַרויס מיט איר. פּויזע

מינע

נאָך אַ לאַנגער פאַרשט נערטער פּויזע

און מיר — אין האָל צוריק.

אַלע אָפּ

לייזער

צו זיך

אַך, קינדערלעך.

גולד

קומט אַרויס

פאַרמאַכט אַלע טירן. גיט אַכטונג. היט. שאַפּ בלייבט שאַפּ.

אָפּ

לייזער

לעשט אויס די פייערן. אין דער פינצטער

אַכטונג געבן גוט, היטן. שומר — וואָס בין איך פאַר אַ שומר?
היטן ביז גוטס אויף לעצטער עלטער.

קריכט צו אַ פענצטער, רייסט אַראָפּ דעם פאָרהאַנג. ליכט פון באַ-
גינען שלאָגט אין שאָפּ. לייזער מיט טרערן

איך — דער שומר. דער שומר.

פ אָ ר ה אַ נ ג

פערטער אַקט

שבת. צוועלף באַטאָג. דער שאַפּ איז אויסגעדעקאָרירט אין אַלערלייקאָלירטע לענטעס. דער פאָרהאַנג עפנט זיך, ווען די אַרבעט האַלט אין ענדיקן זיך. אַלע אויף זייערע פּלעצער. מאַשינען שטעלן זיך אָפּ. איידער די אַרבעטער האָבן צייט בעהאַט אויפצוהייבן זיך, נעמט בער דאָס וואָרט, זאָגט הויך איבערן גאַנצן שאַפּ

בער

מיט אַ טאָן פון אַ רעדנער

איך בין מכריז ומודיע — קיינער זאָל נישט איילן אַהיים אַוועקצוגיין. איר אַלע ווייסט שוין — פונדעסטוועגן, איז נאָכאַמאָל — איז אָט: איך בין מכריז ומודיע, אַז מיר פּראַווען היינט אַ שאַפּפאַרדי לכּבוד אונזער קווין גוידי, און לכּבוד לייבלען, — איז אָט, וועלכע זענען אין צייט פון שטרייק געוואָרן חתן־כּלה, און וועמעס חתונה עס וועט זיין היינט באַנאַכט, ווי עס געהער צו זיין.

אַפּלאָדיסמענטן

ערשטער אָפּרייטאָר

אַ גאַנצער רעדנער געוואָרן.

בער

וואָס לערנט מען זיך נישט אויס אין אַמעריקע? וזא? און נאָך אין אַ שטרייק. איז אָט — אַ מחיה, זאָג איך אייך, ברידער, אַז מען שטרייקט, און אַז מען געווינט, ווי עס געהער צו זיין. אין אַנבאַטראַכט גענומען.

שטימען

צום פונקט!

ערשטער אָפּרייטאָר

לשון, לשון, אָן טרימינג.

בער

איז אָט. צוזאַמען מיטן שטרייק, וואָס מיר האָבן אַזוי פיין אויסגעפירט, האָבן מיר אויסגעפירט אַזאַ טייערן שידוך. יעס. וועלן מיר פּראַווען אַ כפל־שמונהדיקע שמחה, ווי עס געהער צו זיין. און כאָטש אונזער גוידי צעזעגנט זיך נישט מיט אונז אינגאַנצן —

גוידי

אוודאי נישט. איך סטאָפּ נאָך נישט פון דער אַרבעט.

בער

און אָט. יעס. אונזער גוידי איז נישט פון די, וואָס וועלן זיך שעמען צו גיין אַרבעטן נאָך דער חתונה. יעס. ברידער און שוועסטער, אָבער אונזער פּאַרדי דאַרפן מיר פּראַווען, ווי עס געהער צו זיין. יעס, אין אַלגעמיין גענומען עולם הייבט זיך אָן פונאַנדעררוקן איז אָט, ברידער, אָרדנונג, אָרדנונג. ס'איז נישט קיין יוניאָן־מיטינג. מיר זענען אַלע דאָ אין אַנבאַטראַכט, כאָטש אין אַלגעמיין גענומען — מיר האָבן גוטע זאַכן און מתנות. דער שאָפּ איז אויסגעפּוצט, אָבער עס איז ווייניק. יעס, מען זאָל אויכפּוצן אויך די מאַשינען,

און אויך די כּלה אויספּוצן, ווי עס געהער צו זיין. און אָט בין איך מכריז ומודיע, אַז ליפּמאַן וועט זיין אונטערפירער פון חתנס צד.

אפּלאָדיסמענטן

ליפּמאַן

ניין, ניין.

בער

מיך מוז מען פאָלגן היינט, ווי עס געהער צו זיין.

ליפּמאַן

איך קען נישט. איך בעט אייך.

בער

און מינע, די אונטערפירערין פון כּלהס צד.

מינע

איך נעם אָן.

אפּלאָדיסמענטן

ערשטער אָפּרייטאָר

גיט אונז עפּעס אַ דזשאַב. מירן פירן.

בער

אָלרייט, אָלרייט. איז אָט. איך בעט זיין שטיל. יעס. אַהינטערגיין, מיידלעך, נעמט זיך פאַר די מאַשינען אויספּוצן, און בלומען זאָל מען ברענגען, ווי עס געהער צו זיין. און איר, טייערע גוידי, איר מישט זיך נישט. זייט שטיל, ווי עס פּאַסט פאַר אַ שיינע כּלה, ווי איר. פאָלגט, וואָס מען זאָגט אייך. לאָזט זיך אויספּוצן וואָס שענער. אין אַנבאַטראַכט גענומען. און דו אויך, לייבל, יעס סער, אין אַל-

געמיין, מיש זיך נישט. דערזעט שלמה-חיימען אריינקומענדיק אָ, אָט איז ר׳ שלמה-חיים אויך. געקומען צו דער פּאַרדי, האַ? אַהינטערגיין. אַלע. אַלע.

דער גאנצער עולם אָפּ אין הינטערגרונט. בער און די מיידלעך נעמען זיך דעקאָרירן די טישן. באַרקאַן דרייט זיך אַרום. פילט זיך, זעט מען, נישט גוט. מען זעט, ער וויל צוגיין צו ראיען און וואַגט נישט. ראיע זיצט פאַררוקט אין א ווינקל און קוקט נישט אויף אים. ליפּמאַן איז אויך אומעטיק, שטייט אָן דער זייט, אריינגעטון אין א צייטונג. מינע, פאַרקערט, זעט אויס צו זיין אויפגעלייגט, נעמט אָנטייל אין די באַפּוצונגען, אָבער מען זעט, אז זי איז אויפמערקזאַם צו יעדער באַוועגונג פון ליפּמאַנען. לייבל קומט צו צו ליפּמאַנען, שטעלט זיך הינטער זיין פּלייצע, קוקט אויך אריין אין צייטונג

ל י י ב ל

איך שטער אייך נישט? חבר ליפּמאַן?

ל י פּ מ אַ ן

מיט גוטמוטיקן שמייכל

ניין, איר שטערט נישט.

ל י י ב ל

איר שמייכלט, וואָס איך רוף אייך חבר, יאָ?

ווערט רויט

ל י פּ מ אַ ן

מען דאַרף נישט רויט ווערן דערפון.

ל י י ב ל

פאַר דער צייט פון שטרייק האָב איך אייך ליב געקריגן. פאַר־שטאמלט זיך איך בין דאָך נאָך אַ ייִנגל קייגן אייך.

ל י פּ מ אַ ן

נו, איז וואָס?

ל י י ב ל

איר זענט אַזוי אַקטיוו געווען. אַלע האָבן אייך באַוווּנדערט. איר זענט מיטאַמאָל שטיל געוואָרן. איר מישט זיך נישט אין קיין זאַך.

ל י פּ מ אַ ן

בין שוין אַן אַלטער מאַן, לייבל.

ל י י ב ל

אייך געפעלט עפּעס דאָ נישט, מסתמא. אָדער מיר געפעלן אייך נישט.

ל י פּ מ אַ ן

איר געפעלט מיר אַלע. איך בין שטיל געוואָרן, זאָגט איר. וואָס הייסט שטיל געוואָרן? די מאַשינען דרייען זיך ווידער, און מיר אַלע צוריק אויף אונזערע פּלעצער.

ל י י ב ל

אָבער מיר האָבן דאָך אַזוי פיל געוווּנען. דאַרפן מיר דאָך זיין פריילעך.

ל י פּ מ אַ ן

שמייכלט בלאַס

איך בין פריילעך. איר זענט נאָך גאָר אַ ייִנג ייִנגל, און איר האָט שוין חתונה. איר האָט שטאַרק ליב גוידין?

ל י י ב ל

יאָ.

ל י פ מ אַ ן

זי האָט אייך אויך ליב. זי איז אַ ווילדע. איר האָט געוואָלט איינצו־אָרדנען זיך?

ל י י ב ל

מיר וועלן ביידע גיין אַרבעטן און פאַרדינען.

ל י פ מ אַ ן

יאָ. ס'איז פיין אַזוי. זייט גליקלעך ביידע.

ל י י ב ל

איך דאַנק אייך.

ל י פ מ אַ ן

אָט איז אין צייטונג די גאַנצע באַשרייבונג פון דינסטיק נאַכט. מיט אויפשפרונג זעט, מיסטער וואָלף ציט זיך צוריק פון די ביז־נעס.

ל י י ב ל

איבערן גאַנצן שאַפ

הערט נאָר, מיסטער וואָלף גייט אַרויס פון די ביזנעס.

די נייעס מאַכט אַן איינדרוק. דער עולם לויפט אַן אַרום ליפּמאַ־נען. קוקט אין צייטונג

ל י פ מ אַ ן

צערייסט נישט די צייטונג.

בער

שטויסט דעם עולם אויף צוריק

שטייט נישט אין וועג, פּליז. צום אַלטן לייזער, וועלכער שטויסט זיך אויף צווישן עולם איר׳ט קומען שפּעטער. גייט.

לייזער

וואָלף פאַרלאָזט אונז. אויף וועמען פאַרלאָזט ער מיך — זיין אַלטן חבר?

בער

גייט פונדאַנען.

לייזער אָפּ

לייבל

קומט ווידער צו ליפּמאַנען

מינע בעט די צייטונג אויף אַ ווײַלע.

ליפּמאַן

דערשראָקן

וואָס הייסט זי בעט? אַ שליח דאַרף מען דערצו?

לייבל

איך ווייס נישט.

ליפּמאַן

גייט צו צו ראַיען

מען קען זיך זעצן לעבן אייך?

ר אַ י ע

דורך די ציין

איך פאַרלאַנג נישט פון קיינעם קיין רחמנות.

ליפּמאַן

צו וואָס אַזוי בייז?

ר אַ י ע

וואָס קוקט איר מיר נאָך? איר היט מיך.

ליפּמאַן

פאַרוואָס זאָל איך אייך היטן?

ר אַ י ע

איך זע, איר קוקט מיר נאָך. נישט אייערע דאגות מיך צו היטן.

אָפּ מיט כעס

ליפּמאַן

צו לייבלען

איך האָב מורא פאַר איר. איר וואָלט באַדאַרפט זען אירע אויגן?

מ י נ ע

קומט צו

איר זשאַלעוועט די צייטונג?

ליפּמאַן

שמייכלט

אַזוי אומאָנגענעם איז אייך געוואָרן צוצוגיין צו מיר?

מינע

איר האַלט אַזוי אין אויסמײַדן מיך פאַר די צוויי טעג, וואָס מיר אַרבעטן צוריק, אַז ס׳איז מאָדנע.

ליפּמאַן

און איר מײַדט מיך אויס.

מינע

איר בלאָזט אָן אַזוי אײַער שטילקייט —

ליפּמאַן

און איר בלאָזט אָן אַזוי אײַער פרייד —

מינע

איר ווילט דורכאויס קריגן זיך.

ליפּמאַן

נאָך אַ פּויזע

איר ווילט דאָך לייענען וועגן וואלפן.

דערלאַנגט איר די צייטונג

מינע

נעמט די צייטונג, לייענט

פײַן! אַ גרויסע טאַט! איך האָט עס געדאַרפט פרייען.

ליפּמאַן

פרייט עס. און איך?

מינע

ווייער. דאָס איז נאָך גרעסער, ווי אַרויסצווייזן רחמנות צום צעקראָכענעם צער.

ליפמאַן

שאַרף

צו מענטשלעכן צער. באַ אייך איז דאָך מענטש אַליין גאָר-נישט.

מינע

יאָ. מענטש אַליין איז נאָך גאָרנישט. ער ליידט, — אַ וואָרעם ליידט אויך. גובר זיין — אָט וואָס עס מאַכט אים גרויס. איר זענט אין כּעס אויף מיר זינט יענע נאַכט מיט ראַיען. איר האָט זיך דערווייטערט פון מיר. געפעלט עס מיר, ווייל איך ווייס, וויפיל עס קאָסט אייך דאָסדאָזיקע דערווייטערן זיך.

ליפמאַן

איר ווייסט?

מינע

יאָ. אָבער איר ווייסט דאָך אויך, וויפיל מיך האָט געקאָסט דאָס אַרויסרייסן פון האַרצן דעם נאָמען וואָלף. איך האָב אַרויסגעריסן. אויף אייביק. און איר ווייסט, דאַכט זיך, אויך, וויפיל עס קאָסט מיך אייער דערווייטערן זיך פון מיר. צי איר ווייסט נישט?

ליפמאַן

איך ווייס עס יאָ?

מינע

נו, איז גוט. וועל איך אייך זאָגן, עס איז געווען מאָדנע אייער רעדן צו מיר דעמאָלט באַכט. מיך געשטעלט צום נסיון. — איר ווייסט אַליין נישט, ווי שאַרף איר האָט מיר אויפגעשניטן דאָס האַרץ.

ל י פ מ אַ ן

מיט געבעט

מינע.

מ י נ ע

ס׳איז נישט דאָס ערשטע מאָל. שווייגט.

ל י פ מ אַ ן

איך האָב אייך ליב.

מ י נ ע

איך ווייס דאָס. איר ווייסט אויך, ווי איך האָב אייך ליב. פונדעסט־וועגן זענען מיר צוויי קעגנער.

ל י פ מ אַ ן

זענען מיר?

מ י נ ע

יאָ, קעגנער.

פיליפ און היימי גייען פארביי

פ י ל י פ

צו היימין

קום אהיים.

ה י י מ י

איך וועל וואַרטן. מיינסט, אַז דער שאַפ ווייסט נישט, ווער עס האָט געסקעבט? איך שעם מיך.

איך גיי אַהיים.

אָפּ. היימי אויך, ראַיע קומט, באַרקאַן נאָך איר. אין הינטערגרונט טומלט מען און מען זינגט

באַרקאַן

צו ראַיען

אָבער לאָזט מיך אויסרעדן אַ וואָרט!

ראַיע

איר האָט צו מיר נישט וואָס צו רעדן.

עס קומט צו וואָלף. באַרקאַן אָפּ. וואָלף צו ראַיען

וואָלף

וואָס מאַכט איר, ראַיע?

ראַיע

לאָזט מיך!

וואָלף

פאַרלוירן

מיר וועלן זיך שוין נישט זעען מער.

ראַיע

גיט אויף אים אַ קוק שאַרף

שוין קיינמאָל נישט.

וואָלף

געפינט זיך נישט קיין אָרט. צו בערן

איר האָוועט, האַ?

ב ע ר

יעס, מיסטער וואָלף.

וו ו ל ף

מעג איך אייך ברענגען בלומען?

ב ע ר

װאָרום נישט?

וו ו ל ף

איך פֿאַרלאָז אייך שוין. עס פֿרייט אייך?

ב ע ר

פֿ אַ ר ן ש אַ פֿ א י ז אַ ל צ י י נ ס.

וו ו ל ף

עלנט

יאָ, אַלציינס.

מינע גייט פֿאַרביי, שטעלט זיך אָפּ נישט ווילנדיק

מ י נ ע

צו וואָלפֿן

עס פֿרייט מיך זייער.

וו ו ל ף

יאָ?

מ י נ ע

איך פֿיל אַזש צו דאַנקען אייך דערפֿאַר.

וואָלף

דאָס אַלץ, וואָס איר פֿילט?

מינע

איר וואַרט דאָך נישט אויף קיין שכר פֿאַר אייער גוטן טאַט.

וואָלף

ניין.

מינע

איר באַדאַרפֿט זיך פֿילן גליקלעך.

וואָלף

פֿון וואָס?

מינע

פֿון זיך אַליין. פֿון אייגענעם כּוח.

וואָלף

איך בין גליקלעך.

מינע

און איר זעט אויס אַזוי מיד, בלייך — אַנטשולדיקט, איך בין פֿאַר־נומען.

נייגט זיך. אָפּ

וואָלף

אַ צעטומלטער, צו באַרקאַנען, וועלכער דערנענטערט זיך

מעג איך אייך ברענגען בלומען?

ב אַ ר ק אַ ן

ווילד

וואָס ווילט איר?

וו ו ל ף

גאָרנישט, גאָרנישט. ס'מאַכט נישט. יאָ, פאַרן שאַפּ איז אַלצ-איינס.

אָפּ. פאַרשעמטערהייט

ב אַ ר ק אַ ן

צו ראַיען, וועלכע שטייט אַ צוגעפּאַלענע צו דער וואַנט

ר אַ י ע.

ר אַ י ע

רופט צוזאַמען דעם גאַנצן שאַפּ, און זייט זיך מודה פאַר אַלע-מען.

ב אַ ר ק אַ ן

שטעלט אויס אַ פּאָר אויגן

וואָס?!

ר אַ י ע

זייט זיך מודה און בעט מחילה.

ב אַ ר ק אַ ן

איך זאָל בעטן מחילה?

ר אַ י ע

נעמט אַרונטער די שאַנד פון זיך און אויך פון מיר. איך האַלט מיין מויל פאַרשלאָסן. איך האָב אַלץ גענומען אויף זיך. איך

וואָלט עס געטראָגן, ווען איר מאַכט נאָך נישט חוזק פון דער משא.

ב אַ ר ק אַ ן

ווער הייסט אייך מאַכן פון דעם אַזאַ משא?

ר אַ י ע

איך בין אַן אַרבעטערין. שוין צוואָנציק יאָר. מיט ציטער באַרקאַן, ס'איז מיין לעצט געבעט, מיין לעצטע האָפנונג.

ב אַ ר ק אַ ן

אַזוינס צו פאַרלאַנגען פון מיר?

ר אַ י ע

נעמט אים פאַר א האַנט

ס'וואָלט דאָך געוואָרן אַזוי ליכטיק.

ב אַ ר ק אַ ן

וואָס בין איך אַ יינגל? איך זאָל בעטן מחילה באַם שאַף.

ר אַ י ע

מיר האָבן געזינדיקט ביידע. אַליין וועט שאַף נישט מוחל זיין. שאַף וועט נעמען נקמה.

ב אַ ר ק אַ ן

נישט דערלעבן וועט דאָס דער שאַף!

ר אַ י ע

איך וועל אויך נישט מוחל זיין! נישט אייך, נישט זיך. איך בין שאַף!

באַרקאַן

אָ, איר מאַכט מיך משוגע. איך גיי אַהיים.

אָפּ האסטיק

קיידי און סיידי טאַנצן אַריין און שרייען: פּאַרטיק, פּאַרטיק

בער

אַהערצו, עולם. זאָל מען ברענגען חתן־כּלה צו פירן. אָפּרייטאָרס, זייט איר די קלעזמער. נעמט די שערן, די פּרעסלעך, די פינגער־הוטס.

די מאַשינען זענען אויסגעפּוצט, די טישן באַדעקט מיט רויטן. בלומען, פּרוכט, קענדי. מען פירט גוידין און לייבלען. גוידי איז אָנגעטון אין ווייסן, מיט אַ רויטער קרוין אויפן קאָפּ, אויף איר האַלז אַ קראַנץ פון קנעפּ. די אָפּרייטאָרס קלאַפּן און צימבלען מיט פּרעסן, שערן און אַנדערע מכשירים. אַלע איבעריקע האַלטן אין די הענט אַרשינען, אָנגעצויגענע פינגערהוטן, וואָס קלינגען ווי גלעקלעך

ערשטער אָפּרייטאָר

גייט פאָרויס און זינגט אין פּאַראַדיע־טאָן

חתנדל, כּלהשע,
פינגערהוט, קנעפּעלעך —
אַ שער אין די העלזעלעך,
אַ פּרעס איבער קעפּעלעך,
אַ דריי פון מאַשינעלע —
מאַשינעלע זינגערל,

אַ צי פאַרן רימענדל —
אַ נאָדל אין פינגערל.

מען זעצט אַוועק גוידין און לייבלען באַם רויט־פאַרפוצטן טיש

בער

דערלאַנגט גוידין אַ בוקעט בלומען

אָט דאָס איז פון אונז אַלעמען. אין אָנבאַטראַכט געני־מען.

גוידי

אַ דאַנק, אַ דאַנק. זאָג דו אויך אַ דאַנק, לייבל, שעם זיך נישט.

לייבל

איך דאַנק טאַקע.

גוידי

נו, זאָל מען נעמען טאַנצן.

בער

וואַרט, גוידעלע. ביסט אַ כּלה — טאָ פאָלג. מיר וועלן נאָך טאַנצן אויך. אַ פריער דאַרפן מיר אַ ביסל דיר אָריינזאָגן. אין אַלגעמיין געגומען. איך בין מכבד מיט אַ טאָסט מינען.

אַפּלאָדיסמענטן

מינע

פּאַרדעקט איר פּנים. שטייט אַ היפּשע ווײַלע אַ פאַרזונקענע אין זיך. רייסט אַוועק די הענט פון פּנים

וואָס זאָל איך זאָגן? אפשר זאָגן דאָס פּשוטסטע. איר זענט אונז

טײער, גוידי. איר זענט אַ שײנע כּלה. איר זענט ײנג, און איר זענט אונזערע. איר אױך, לײבל — מיר האָבן אײך ליב. נאָך אַזאַ גרױסן זיג — אַזאַ ליבע שמחה. אונזער שאָפּ זינגט הײנט. אַנדערע זאָגן, אַז שאָפּ איז אומזין. אַ ליגנט! — אַרבעט — דער זין פון דער װעלט. אַזױ װי שײנקײט, אַזױ װי ליבשאַפט. מיר, אַרבעטער, דאַרפן װערן דער זין פון דער װעלט. אױב עפּעס קלעמט אין האַרץ, אַרױסרײסן עס. װאָרים אױב נישט, איך זאָג אײך אָפן: איך װאָלט אפשר איצט אַלײן אַנטלאָפן ערגעץ — איר קול הײבט זיך אָן װערגן, װײל אױסברעכן אין געװײן, פאַרכאַפּט זיך צוריק בײן, בײן. כאַפּט אַרום גוידין און דריקט זי צו זיך זײט גליקלעך, גליקלעך — אַזױ גוט איז ײנג זײן.

ג ו י ד י

איר װײנט? מינע.

מ י נ ע

שטיל װײנענדיק

ס'איז מיר גוט מיט אײך.

ב ע ר

און איצט ליפּמאַן.

ל י פּ מ אַ ן

איך קען הײנט נישט רעדן.

ש ט י מ ע ן

ליפּמאַן! ליפּמאַן!

ע ר ש ט ע ר אָ פּ ר י י ט אָ ר

גענוג, גענוג. זאָל מען עפּעס אין מױל אַרײן נעמען.

בער

נו, גוט. זייט זיך מכבד.

דער עולם נעמט פון די פרוכט און קענדי

ערשטער אָפּרייטאָר

קומט אַהער, מיסטער לייזער, שטייט נישט פון ווייטנס.

לייזער

אַי, אַ שנעפּסעלע, ברידערלעך, וואָלט גוט געווען.

ערשטער אָפּרייטאָר

אָנגעגרייט. אָט שלעפּט ארויס א פלאש פון קעשענע, גיסט אין גלעזלעך. דערלאנגט אלעמען טרינקט, אָפּרייטאָרלעך, טרינקט יידענע העלזעלעך. צו לייזערן אָט אַזוי. דרשות האַלטן — וואָס פאַר אַ דרשות? אַלץ, וואָס איר רעדט, איז נאָר טרימינגס, ווערטערלעך אַזוינע. איר האָט חתונה געהאַט — גוט. וואָס דען? מען דאַרף חתונה האָבן. און זייט באַיעס. איר זענט געווען גוטע שטרייקער — אַ דאַנק קומט אייך, וואָס? וואָס אַנדערש? — סקעבּאַטשעס וועט איר זיין? די ריפּן וועט מען אייך צעבּרעכן. מיר האָבן גענוג סקעבּאַטשעס.

שטימען

גענוג, גענוג.

ערשטער אָפּרייטאָר

דערזעט גולדן ארויסקומענדיק פון אָפיס, שפּרינגט צו צו אים שעלמיש מיט א גלעזל שנאפּס אין האנט

טרינקט, מיסטער גולד.

גולד, א פארשעמטער, נאָך א וואקלען זיך נעמט דאָס גלעזל

ערשטער אָפּרייטאָר

אם ירצה השם איבער־אַ־יאָר צו אַ נייעם שטרייק.

געלעכטער־אויסברוך, גולד אָפּ

ליזער

שיכורלעך

אוי, ברידערלעך, וואָלף גייט דאָך אַוועק. איז עפּעס גאָרנישט בײַ אייך, ברידערלעך? גיט נאָך אַ גלעזעלע, גיט. לאַנג נישט געטרונקען, — איז דאָס עפּעס גאָרנישט בײַ אייך? — איך אַליין בלייב איבער מיט די מאַשינען. באַנאַכט. אַליין. איז דאָס עפּעס גאָרנישט בײַ אייך? און ווי איז, אַז איך נעם און שטאַרב, האַ? אַז איך נעם און שטאַרב צווישן די מאַשינען! איז דאָס עפּעס גאָרנישט בײַ אייך?

וויינט

ערשטער אָפּרייטאָר

נו, שאַ, שאַ. טרינקט נאָך אַ גלעזעלע.

דער אַלטער טרינקט

ערשטער אָפּרייטאָר

צו שלמה־חיימען

וואָס שטייט איר פון ווייטן, ר' שלמה־חיים, קומט אַהער נענטער. דערציילט איינע פון אייערע מעשהלעך.

שלמה־חיים

נו, וואָס איז דאָ צו דערציילן?

ערשטער אָפּרייטאָר

דערציילט. זעצט זיך אָט־דאָ, און דערציילט.

שלמה-חייט

זעצט זיך און דערציילט

...איז דהיינו — וואָס? אַ מעשה, וואָס מע דערציילט וועגן דעם הייליקן אָפּרייטאָרל. אַי, אַי. איז די מעשה אַזאַ. געווען אַמאָל אַן אָפּרייטאָרל. איז אים אָנגעחתמעט געוואָרן פון אויבן, אַזש גאָר פון אויבן, אַז ער, דאָס אָפּרייטאָרל, זאָל אַראָפּברענגען משיחן. דהיינו — ווי אַזוי? גאָר פשוט. אַז ער וועט אויפנייען אַזויפיל און אַזויפיל הויזן — דהיינו, אַ מיליאָן, צי צוויי, און אפשר דריי מיליאָן הויזן — עס זאָל זיין דער נויטיקער מספר — איז ווי נאָר ער וועט האַלטן באַם נויטיקן מספר — וועט קומען משיח. נו, האָט דאָס אָפּרייטאָרל גענייט און גענייט, און גענייט דאָס גאַנצע לעבן זיינס, און קוים אַ צענדליק טויזנט פאָר הויזן דערוויזן אויפצונייען. און מיטאַמאָל גענומען און נפטר געוואָרן. אַי, אַי. וואָס זשע וועט זיין? ווי אַזוי וועט משיח קומען? ערד און הימל האָבן וויינען גענומען, און דאָס געוויין איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז ס'איז דערגאַנגען אַזש צום אָפּרייטאָרל אין קבר אַריין. און אַז דאָס הייליקע אָפּרייטאָרל האָט דערהערט דאָס געוויין פון דער וועלט, האָט ער זיך אויפגעהויבן פון זיין קבר אין אַ מיטן נאַכט און געקומען צוריק אין זיין שאַפּקע אַריין, אַוועקגעזעצט זיך באַ זיין מאַשין, און גענומען נייען די נאָך נישט אויפגענייטע הויזן. און אַז הענער האָבן גענומען קרייען, איז ער צוריק אַוועק אין קבר צו זיך. און אויף דער צווייטער נאַכט איז ער ווידער געקומען. און אַזוי נאַכט נאָך נאַכט, ביז היינט נאָך, שטייט ער אויף פון זיין קבר, און קומט אין שאַפּקע אַריין, און נייט, און נייט, און נייט, און צום אָנגעחתמעטן מספר איז נאָך ווייט. אַי, ווייט — דהיינו וואָס? אַי, אַי, אַי. אָט אַזוי איז די מעשה. —

אַלע

בראַוואָ, בראַוואָ!

ערשטער אָפּרייטאָר

סאָם אָפּרייטאָרל — אַ כאָליערע אין די זייטן. נו, און דאָס, וואָס מיר גייען, גייט נישט אין חשבון, האַ? זרינקט אַ גלעזל, ר׳ שלמה־חיים, און זאָל אַריינקומען דאָס הייליקע אָפּרייטאָרל, וועט ער אויך קריגן אַ גלעזעלע — אַ כאָליערע אין די זייטן — טרינקט. ט״ינקט. —

ליפּמאַן הייבט זיך אויף פון זיין פּלאַץ, גייט צו צו ראַיען, זעצט זיך לעבן איר

בער

איר דאַרפט זיצן לעבן חתן.

ליפּמאַן

איך וויל זיצן לעבן ראַיען.

ראַיע

שפּרינגט אויף

איך בעט אייך נישט זיצן לעבן מיר.

ליפּמאַן

באַרויקט אייך.

ראַיע

אזוי ווי זי וואָלט שוין לאנג געוואַרט אויף אַ געלעגנהייט אויפ־צושפּרינגען. איר פּנים ווערט פאַרענדערט, שטאָליק און אויס־געצויגן, די ליפּן טרוקן און בלייך. זי רעדט מיט אַ קול, אַז אַט, דאַכט זיך, וועט עס זיך איבעררייסן. אַלע קוקן זי אָן מיט שטוינונג

איך בין באַרויקט. איך בעט אייך נישט איר זאָלט מיך טרייסטן. גייט אַוועק פון מיר, איך דאַרף נישט קיינעמס רחמנות. קיינער

רעדט נישט מיט מיר, רעדט איר אויך נישט. איך בין נישט אייערע מער.

ליפּמאַן

וואָס איז מיט אייך, ראַיע, ראַיע?

ראַיע

איך האָב אייך פיינט. אַלעמען. שפּינען. איר האָט מיך אַריינגעכאַפּט, ווי שפּינען כאַפּן אַריין אַ פליג, און שלאָגן זיך, ווער עס זאָל זי פריער אויפעסן.

ליפּמאַן

נעמט זי פאַר א האַנט

מען דאַרף אַזוי נישט רעדן.

ראַיע

אויפגעשטורמט

איר קוקט מיך אָן אַלע, ווי אַ משוגענע. איר זענט אַליין משוגע. איר טאַנצט — איר הוליעט. אויפן צווייטנס לייב טאַנצט איר. אי־בער זיינעביינער הוליעט איר. איר זענט אָפּלאַכער. נו — לאַכט אָפּ. משפּט מיך! צדיקים, וואָס איר זענט, פאַרוואָס משפּט איר מיך נישט? איר האַלט שערן אין די הענט — שניידט, שלאָגט מיט די פרעסן! וואָרים האָט איר רחמנות? צדיקים, איך בין אַ סקעב. אַן אַלטע מויד און אַ סקעב.

גוידי

ווער משפּט אייך?

ראַיע

איר — שווייגט! מען האָט אייך אָנגעטון דאָס קריינדל אויפן

קאָפּ -- טאָ זיצט! וואָס האָט איר אויסגעפּוצט די מאַשינען מיט פאַלשע סטענגעלעך? זאָלן זיי שטיין נאַקעט! רייסט די לענטעס פון די מאשינען. מען כאַפּט זי פאר די הענט. זי רייסט זיך, שלאָגט זיך, שליידערט זיך צו גוידין רייס אַרונטער דאָס קריינדל פון קאָפּ. ריי[illegible] טער.

גוידי

טשעפּעט זי נישט, לאָזט זי. נעמט אַרום ראיען מיט ווארעמקייט נו, באַרויקט אייך, בייגט אונטער איר קאָפּ איר ווילט אַרונטעררייסן — נאַט, רייסט.

ראַיע

מיד און שטיל מיטאמאָל

ניין, ניין, איך דאַרף עס נישט, זייט מיר מוחל, אַלע.

גוידי

זעצט זי אוועק לעבן זיך

מיר זענען אייך מוחל. באַרויקט אייך.

ראַיע

איך בין שוין באַרויקט. האָט קיין פאַראיבל נישט אויף מיר. עפּעס איז מיר פינצטער געוואָרן אין די אויגן. איצט איז מיר גוט.

גוידי

מיר זענען נישט ברוגז אויף אייך —

ראַיע

טאָ גייט אָן ווייטער מיט אייער פאַרטי, גלעט גוידין איבע'ן קאָפּ ליבע גוידי, שיינע גוידי, איך דאַנק אייך.

ג ו י ד י

פאַרוואָס דאַנקט איר מיר?

ר אַ י ע

פאַר אַלץ. פאַר דעם, וואָס איר זענט אַזאַ שיינע. אַלעמען דאַנק איך. אַלעמען. און איך בין אייך אויך מוחל, ס'איז ליכטיק געוואָרן — איר דאַרפט נאָך טאַנצן —

ג ו י ד י

איר אויך מיט אונז —

ר אַ י ע

ווי פאַרכישופט

טאַנצט דעם טאַנץ פון מאַשין און נאָדל.

ג ו י ד י

דעם טאַנץ פון מאַשין און נאָדל.

ב ע ר

אַלע אַהער. עפענען די עלעקטריק. טאַנץ פון מאַשין און נאָדל.

אַלע הייבן אָן טאַנצן. דאָס איז אַ טאַנץ פון פאָרלעך, פון גלייכע ווערטיקאַלע באַוועגונגען, אַרויף און אַראָפּ. געמישט מיט אַ פלוצלינגדיקן דריי. איינער אַרויף, דער צווייטער — אַרונטער. באַוועגונגען פון נאָדל. עס ווערן געלאָזט די מאַשינען. דאָס גערויש ווערט קאָנטראָלירט. איבערגעהאַקט און אויפגעוועקט נאָכן ריטם פון טענצער. וואָס ווייטער — שנעלער און אימפּעטיקער. דער טאַנץ צעשפּרייט זיך איבערן גאַנצן שאַפּ. קיין מוזיק, אַ חוץ מאַשינען־ריטם. אַלע ציִען זיך אַריין ווי אין אַ כּישוף. דאָס געוויינלעכקייט פון טאַנץ פאַרוואַנדלט זיך אין עפּעס אַזוינס, וואָס גיסט צונויף די מענטשן מיט די מאַשינען. שווער און אומהיימ־

לעך פון אָנהייב, גייט ער איבער וואָס ווייטער אין א שטורם. העגט אויסגעשטרעקט, און פנימער — ווי פייער. אין רעכטן ברען, ווען דער טאַנץ דערגייט צו עקסטאַז, דערהערן זיך מיט־אמאָל פון גאַס געשרייען און געפייפערייען. ליפּמאַן לויפט אַן פון הינטערגרונט און שרייט: ראַיע איז אַרונטערגעפאַלן פון דאַך!

טאַנץ ווערט איבערגעריסן. מאַשינען אָפּגעשטעלט. אַלע בלייבן ווי שטיקער פאַרגליווערטקייטן. גיבן מיטאמאָל א לויף אַרויס. גוידי אין אירע באַפּוצונגען בלייבט אַליין, ביז זי כאַפּט זיך און רייסט עס אַראָפּ פון זיך. לויפט אויך אַרויס. מען הערט אַמבו־לאַנס־קלינגעריי. טופּעריי. ס'ווערט שטיל דרויסן. ליפּמאַן און מינע זענען נישט אַרויסגעלאָפן, געבליבן אין פאַרשטיינערטקייט. עס רוקט זיך אַריין וואָלף. קוקט אויף מינען, גייט צו איר מיט אויס־געשטרעקטע הענט און וויל עפּעס זאָגן. מינע מיט אַנטשלאָסנקייט דרייט זיך אַוועק פון אים, גייט צו צו ליפּמאַנען, לייגט אַרויף א האַנט אויף זיין אַקסל

מ י נ ע

ליפּמאַן, — חבר —

ל י פּ מ אַ ן

קוקט אויף איר שאַרף ווייטיקדיק. שווייגט

מ י נ ע

ליפּמאַן, קאַמף דאַרף אונז ביידן.

געמט אים פאַר א האַנט, ליפּמאַן לאָזט זיך פירן, ביידע אָם

ו ו ו ל ף

ווי האַלב משוגע. זיין פּנים צעקרימט. ער גיט א שפּרונג צו די מאַשינען און לאָזט די עלעקטרישע קראַפט, א ווילדי געלעכטער

רייסט זיך ארויס פון זיין הארץ. ער לויפט ארויס פון שאַפּ,
אומוואַרפנדיק מיט די פיס אַלץ, וואָס ער באַגעגנט, גיט א זעץ
מיט דער טיר, אז אַלע שויבן ברעכן צוזאַמען. שאַפּ אַליין. מאַ־
שינען רוישן, רוישן.

פ אָ ר ה אַ נ ג

ניו־יאָרק, 1927

געברויכטע ענגלישע ווערטער אין „שאפּ".

טרימינג	—	באַפּוצונג.
סקעב	—	שטרייק־ברעכער.
באָם	—	לומפּ.
פּיקעט	—	שטרייק־אויפּפּאַסער.
דזשענטלמען	—	הער.
האָל		פאַרזאַמלונגס־פּלאַץ.
קייקס	—	יאָלדן.
פאָן	—	שפּאַס.
רייז	—	הוספה.
באָיעס	—	בחורים.
אָלרייט	—	גוט.
גרינהאָרנס	—	גרינע.
פּלין	—	ביטע.
קענדי	—	צוקערקעס.
טיינקס	—	אַ דאַנק.
דאָן וואָרי	—	נישט געזאָרגט.
סעטלען	—	שליכטן.
פּאַרטי	—	אַ הוליאַנקע.
קווין	—	קעניגין.
סטאַפּן	—	אויפהערן, אָפּשטעלן.
דזשאַב	—	שטעלע.
אַי דאָן קער	—	מיך אַרט נישט.
קאַטערס	—	צושניידער.

אָפּערייטאָרס	—	שנײדער, אַרבעטער בּאַם מאַשין.
פינישערס	—	אַרויסענדיקער.
אַמבּולאַנס	—	האָספּיטאַל=וואָגן.
בּאָסעס	—	בּאַלעבּאַטים
דזשענעראַל=סטרייק	—	גענעראַל=שטרייק.
וואַטס מעדער?	—	סטייטש! וואָס הייסט?
פּיי	—	געצאָלט. שכירות.
אַי לייק הים	—	איך האָבּ אים ליבּ.
לאַליפּאַפּ	—	צוקערל.
דאַטס ענאָף	—	גענוג זאָל זיין!
קיפּ קווייעט	—	שטיל זאָל זיין!
קאָרנערס	—	ראָגן פון גאַסן.
יו אַר העפּי	—	בּיסט פריילעך!
ליידי	—	דאַמע.
סענדוויטש	—	צוזאַמענגעלייגטע צוויי שטיקלעך בּרויט מיט פלייש אָדער גרינס צווישן.
פּאַקעט	—	קעשענע,
וואַטשמאַן	—	שומר.
דזשעז	—	ראַשיקער טאַנץ.
בּאָנטש	—	בּינטל.